

2011
ÅRSBERETNING
2012

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
Telefax 33 14 06 08
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Lasse Horne Kjældgaard
Jesper Gehlert Nielsen

Grafisk tilrettelæggelse

Laurids Kristian Fahl
efter principlayout af Eric Mourier

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Premium Cream 13, 115 g

Oplag

350 eks.

Marts 2012

Årsrapport 6

Årets udgivelser 8

- Herman Bang: Ti Aar · Rundt i Norge 8
- Karen Blixen: Syv fantastiske Fortællinger 8
- Tom Kristensen: Hærværk 9
- ISLEX 9
- Hieronymus Justesen Ranch: Karrig Niding 10
- Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh 10

Aktiviteter på Christians Brygge 11

- Arkiv for Dansk Litteratur 11
- Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab 11
- Karen Blixen. Værker 12
- Dansk Sproghistorie 13
- Danske Klassikere 14
- Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk 15
- Digitalisering af Meyers Fremmedordbog 16
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 16
- Gammeldansk Ordbog 17
- Ludvig Holbergs Skrifter 19
- ISLEX 20
- It-drift 22
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 23
- ordnet.dk 24
- Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa 27
- sproget.dk 28
- Studér Middelalder på Nettet 29
- Hans Svanings Danmarkshistorie 29

Andet udgivelsesarbejde 30

- Anna og Michael Anchers breve 30
- Jens Baggesen: Labyrinten 31
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 32
- Anders Bording: Samlede Skrifter 32
- Thorkild Bjørnvigs lyrik 33
- Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad 34
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 35
- Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888 36
- P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen 36
- Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV 37
- Danmarks gamle Ordsprog I-VIII 38
- Den danske Rigslovgivning 38
- Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»).
- En brevveksling 39
- Peder Hegelund: Susanna 40
- William Heinesens breve. Et udvalg 40
- Johannes V. Jensen: Kongens Fald 41
- Leonora Christina: Jammers Minde 41

Poul Martin Møllers Skrifter	42
Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger	42
Henrik Pontoppidans brevvekslinger med brdr. Brandes	43
Ole Rømers Triduum-observationer	43
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	44
Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV	44
Peder Syvs auktionskatalog	45
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	46
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker	46
Johan Herman Wessels samlede skrifter	47
Georg Zoëga: Briefe und Dokumente	47
Æbelholtbogen	48
Emil Aarestrups breve	48

Saa fuldkommet som det hafves kunde - lidt om Moths ordbog fra indsamling til internet 50

Forslag til nye udgivelser 62

Barokkens opdyrkning af det danske sprog	62
Herman Bangs breve	63
Tycho Brahes korrespondance, netudgave	65
Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes	66

Personlia

Medarbejdere på Christians Brygge	69
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	72
Konferencer og seminarer	75
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	79
Foredrag	80
Publikationer	83

Bestyrelsen 87

Medlemmer 88

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab kunne i 2011 fejre sit hundredårsjubilæum – og gjorde det med en række både faglige og festlige arrangementer. Anledningen blev markeret med en jubilæumsreception på Det Kongelige Bibliotek, et symposium i Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og en gallamiddag i Københavns Universitets festsal. Kort tid efter fejringen var der omfattende udskiftning i Selskabets bestyrelse, på formandsposten og tre medlemspladser. Senere på året indledte bestyrelsen samarbejdet med en ny direktør, idet Jørn Lund takkede af efter ni resultatrige år i stillingen.

Hverken festlighederne eller udskiftningerne i organisationen har dog hæmmet den udgivelsesmæssige foretagsomhed. Den store online-ordbog *ISLEX*, hvortil Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har bidraget med den islandsk-danske del, gik i luften 16. november og har allerede nu tusindvis af daglige brugere. Redaktionen på *ordnet.dk* har arbejdet på at revidere og supplere artikelstoffet, indsamle og offentliggøre nye korpusstekster, udvikle søgemuligheder og tilføje nye nyttige faciliteter, heriblandt lydfiler med udtale for *Den Danske Ordbogs* opslagsord. Hjemmesiden er blandt de 500 bedst besøgte i Danmark, og antallet af brugere kan forventes at nå nye højder, når *Den Danske Ordbog* i løbet af dette år foreligger som en app, til brug på smartphone eller tavle-pc.

sproget.dk er blevet relanceret i en mere brugervenlig version, som kan give endnu lettere adgang til portalens ressourcer om det danske sprog og sprogforhold i Danmark. Arbejdet med at etablere en ny dansk begrebsordbog, *Dansk tesaurus*, er gået ind i sin redaktionelle fase og forventes offentliggjort til næste år. Samtidig er arbejdet med *Meyers Fremmedordbog* – og det vil i første omgang sige digitaliseringen og udviklingen af en platform – indledt i 2011.

Med Carlsbergfondets bevilling til projektet *Barokkens opdyrkning af det danske sprog* er det blevet muligt at realisere en gammel drøm i Selskabets historie, nemlig en tilgængeliggørelse af Matthias Moths ordbog, som blev påbegyndt i 1680 og redigeret i 1699-1719. I dansk sammenhæng har den aldrig udgivne ordbog lagt fundamentet for den leksikografiske tradition for modersmålsordbøger, og i international henseende er den enestående ved at dække hele sin samtids ordforråd, herunder en formidabel samling faste udtryk. Til projektet er knyttet en postdoc-undersøgelse, *Verdener af ord*, af de mange sproglige og litterære indsamlingsprojekter, der blev iværksat på Moths tid, og som videnskabshistorisk set har været med til at etablere den lærdomskultur, som både Moths bedrift og Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs virksomhed er forankret i.

Diplomatarium Danicum fortsætter med at oversætte, udgive og forske i 5. række af diplomerne, der strækker sig fra 1413 til 1450. Redaktionen gik ind i 2011 med udsigt til beskæring af mandskabet, fra fem til to medarbejdere, men gik

glædeligvis ud af året med en supplerende toårig bevilling, der muliggjorde genansættelse af en af medarbejderne.

Med udgivelsen af *Jens Steen Sehesteds digtning* blev der gjort en solid indsats for at styrke og kvalificere interessen for den alt for lidt kendte barokdigter. Udgivelsen blev markeret med en koncert på Det Kongelige Bibliotek, hvor Lars Ulrik Mortensen og Adam Riis fortolkede Sehesteds tekster. Både udgivelsen og koncerten fik stor omtale – ikke kun for teksternes erotiske indhold – og særdeles positive anmeldelser.

Ukendte sider af et ellers kendt forfatterskab vil vise sig, når *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab* snart offentliggøres i en internetversion. Nye alen til forskningen i både Georg Brandes og Friedrich Nietzsche vil blive lagt, når Georg Brandes' *Nietzsche-forelæsninger 1888* inden længe udkommer. Udgivelsen sker i samarbejde med det schweiziske forlag Schwabe og dets serie *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*, som forhåbentlig kan give bogen den internationale udbredelse, som den fortjener.

Det store Holberg-udgivelsesprojekt arbejder på fulde omdrejninger med oversættelse, kommentering, tekstkritik og indledninger til værkerne. I løbet af foråret vil den første bogudgivelse fra projektet se dagens lys, når den nye oversættelse af *Niels Klim* udkommer. Under udgivelse er også Karen Blixens verdensberømte gennembrudsværk *Syv fantastiske Fortællinger* med over syv hundrede sider tekst, kommentarer og efterskrift. Næste udgivelse i serien bliver Karen Blixens eneste roman, *Gengældelsens veje*.

I klassikerserierne er der udkommet tre titler (på i alt fem bind), og yderligere tre titler er undervejs, blandt andet Tom Kristensens *Hærværk*. Peter Seeberg-udgivelsesprojektet er kommet godt i gang, med økonomisk støtte fra Velux Fonden og med stor imødekommenhed fra forfatterens forlag og arvinger.

Således tager det Danske Sprog- og Litteraturselskab hul på de næste hundrede år, med en uformindsket virkelyst og et højt aktivitetsniveau, der slet ikke ville kunne lade sig gøre uden den store opbakning fra private fonde og offentlige myndigheder. Vi er dybt taknemlige ikke blot for den økonomiske velvilje, men også for den varme interesse for Selskabets arbejde, som vi møder. En stor taksigelse skal også lyde til den afgående direktør og formand og de fratrådte medlemmer af bestyrelsen for deres uvurderlige indsats for Selskabet.

Årets resultat er -379.167 kr. For året var der budgetteret med et underskud i forbindelse med de ekstraordinære udgifter, som fejringen af jubilæet ville afstedkomme. En lille håndfuld tabsgivende projekter er blevet udgiftsført eller lukket, hvilket er baggrunden for, at årets underskud er større end ventet. Selskabet har i 2011 modtaget bevillinger på 19.255.259 kr. mod 22.837.839 kr. i 2010. Aktivitetsniveauet forventes at blive stort set uændret i 2012.

Herman Bang: Ti Aar · Rundt i Norge

Udgiver: Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Henrik Andersson og Else Bojsen
Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Herman Bang: *Ti Aar · Rundt i Norge* udkommer i serien *Danske Klassikere* i juni 2012 på Gyldendal.

Karen Blixen: Syv fantastiske Fortællinger

Udgivere: Lasse Horne Kjældgaard og Nicolas Reinecke-Wilkendorff
Tilsynsførende: Finn Hauberg Mortensen og Klaus P. Mortensen
Finansiering: Augustinus Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Kunstrådets Litteraturudvalg

Karen Blixen: *Syv fantastiske Fortællinger*, tredje bind i *Karen Blixen. Værker*, udkommer i maj 2012 på Gyldendal.

Karen Blixen
VÆRKER

Syv fantastiske Fortællinger

Den afrikanske Farm
Vinter-Eventyr
Gengældelsens Veje
Sidste Fortællinger
Skæbne-Anekdoter
Skygger paa Græsset

INFORMATION
FRYDESKOLEN
FRYDESKOLEN
FRYDESKOLEN

Tom Kristensen: Hærværk

Udgiver: Torben Jelsbak

Tilsynsførende: Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Kunstrådets Litteratur-udvalg og Politiken-Fonden

Tom Kristensen: *Hærværk* udkommer i serien *Danske Klassikere* i juni 2012 på Gyldendal.

ISLEX

Redaktion: Aldís Sigurðardóttir

Samarbejdspartnere: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, Háskóli Íslands, Reykjavík, Institut for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet, og fra 2011 Fróðskaparsetur Føroya, Thorshavn

Tilsynsførende: Kjeld Kristensen og Lars Trap-Jensen

Finansiering: Kulturministeriet, Undervisningsministeriet, Fondet for Dansk-Islandsk Samarbejde, Dansk-Islandsk fond, Nordisk Kulturfond og Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd

Onlineversionen af *ISLEX* blev indviet ved et arrangement i Nordens Hus i Reykjavík den 16. november 2011.

Hieronymus Justesen Ranch: Karrig Niding

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-
Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Finansiering: Konsul Georg Jorck og
Hustru Emma Jorck's Fond og Lands-
dommer V. Gieses Legat

Hieronymus Justesen Ranch: *Kar-
rig Niding* udkommer i juni 2012
på Syddansk Universitetsforlag.

Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-
Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Finansiering: Lilian og Dan Finks
Fond, Konsul Georg Jorck og Hustru
Emma Jorck's Fond og Landsdommer
V. Gieses Legat

Hans Christensen Sthen: *Kortt
wendingh* udkommer i juni 2012
på Syddansk Universitetsforlag.

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
Samarbejdspartner: Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)
Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek og Kulturnet Danmark

Arkiv for Dansk Litteratur (adl.dk) er et websted der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – lagt ud i fortrinsvis tekstkritiske og kommenterede (DSL-)udgaver; dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion.

Til forfatterskaberne knytter der sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en elektronisk litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

Alle tekster er i forbindelse med deponering på *Clarin.dk* konverteret til TEI P5 og valideret mod Clarins skema.

Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab

Redaktion: René Herring, under medvirken af Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Flemming Conrad og Mette Winge
Finansiering: Velux Fonden

Herman Bangs (1857-1912) forfatterskab er slidstærkt. Det udgives, det dramatiseres og filmatiseres, og det er genstand for stigende forskning. Hidtil har det imidlertid savnet den offentligt tilgængelige bibliografi, som kunne dokumentere dets art og omfang. Det rådes der nu bod på med en kortlægning af det trykte forfatterskab i Bangs egen tid, fra debuten i 1877 til den sidste artikel i 1912. Desuden medtages de posthume tryk, der foreligger, således at hele det trykte forfatterskab vil være registreret, når bibliografien udkommer – på nettet.

Netversionen, som er modtagelig for optagelse af evt. nye, ukendte tekster af Bang, ses af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Velux Fonden som den første, praktiske fremtrædelsesform før bogudgaven. Bibliografien vil blive tilgængeliggjort på nettet i løbet af året.

Forfatter
Periode
Titel

Arkiv for Dansk Litteratur

vil de gøtt diinnuphien
withelij Meent.
Deres kempion
Herman Bang.

Karen Blixen. Værker

Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Udgivere: Poul Behrendt, Henrik Blicher, Lasse Horne Kjældgaard, Peter Olivarius †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff og Benedikte F. Rostbøll

Tilsynsførende: Finn Hauberg Mortensen og Klaus P. Mortensen

Finansiering: Augustinus Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Kunstrådets Litteraturudvalg, Velux Fonden og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

Karen Blixen. Værker er den første videnskabelige udgave af Karen Blixens (1885-1962) fiktive forfatterskab. Hvert bind udgives efter moderne tekstkritiske principper og rummer ud over selve teksten en kommentardel (ordforklaringer, realkommentarer, intertekstuelle noter) og en efterskrift. Hertil kommer evt. bilag, der kan kaste nyt lys over værket.

Trykgrundlaget udgøres af førstetrykkene, som i en række tilfælde jævnføres med det overleverede manuskriptmateriale. Projektet er XML-baseret, hvilket giver et langt mere fleksibelt arbejdsgrundlag end ved brug af traditionel tekstbehandling.

Arbejdet med seriens tredje bind, debutværket *Syv fantastiske Fortællinger*, er afsluttet, og titlen udkommer maj 2012. Arbejdet med seriens fjerde bind, *Genældelsens Veje*, er påbegyndt, og titlen forventes at udkomme primo 2013.

Udkommet:

Den afrikanske Farm, tekstkommentar og efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard, 2007

Vinter-Eventyr, tekstkommentar ved Peter Olivarius † og Henrik Blicher, efterskrift ved Poul Behrendt, 2010

Syv fantastiske Fortællinger, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard, 2012

Dansk Sproghistorie

Redaktion: Ebba Hjorth (ledende redaktør), Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen

Videnskabelig medhjælp: Dorte Kobeltvedt Madsen

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker

Finansiering: Carlsbergfondet

Dansk Sproghistorie skaber og viderebringer ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie og bidrager dermed til den sproglige refleksion i Danmark. Den vil stimulere interessen for sproget og øge kendskabet til de påvirkninger dansk har været udsat for, og til de forandringer sproget har undergået som følge af påvirkningerne. Værket udforsker også hvordan det danske (rigs)sprog har påvirket andre sprog (nationalsprog og dialekter), og det giver gennem beskrivelsen af sproget indsigt i den danske identitetsdannelse gennem den historiske tid. Sproghistorien vil kunne give både forskere og lægfolk viden til og baggrund for at forstå og tage stilling til det danske sprogs rolle og status i dag.

Værket beskriver og illustrerer på ca. 2.000 sider sproget og dets udvikling fra de tidligste runeindskrifter til dagens samfund, der er præget af sproglig mangfoldighed. I værket fremlægger, diskuterer og vurderer forskerne deres resultater. En del af den videnskabelige dokumentation lægges på *Dansk Sproghistories* hjemmeside.

Arbejdet på den lange række tværgående behandlinger af specielle emner (fx lyd-, ortografi-, ordforråds- og grammatikhistorie) samt på historiske, sociologiske og demografiske fremstillinger som sætter de sproglige udvik-

linger ind i en forståelig ramme, har ikke kunnet færdiggøres i 2011, men nærmer sig dog sin afslutning. Det har været uhyre vanskeligt at få de enkelte kapitler i hus, ligesom også det efterfølgende redaktionsarbejde har været langt større end forventet. Redaktionen arbejder desuden på indledningerne til de enkelte kapitler og på det sammenfattende fjerde bind. Dette arbejde vil blive intensiveret under et 2 ugers studieophold på San Caltido, som de tre redaktører har fået bevilget i sidste halvdel af april måned.

Der afholdtes et symposium med emnet *Syntaks og bøjning i Dansk Sproghistorie* i marts 2011. I symposiet deltog foruden forfatterne til kapitlerne om disse emner en række interesserede forskere.

Beslutning om forlagstilknytningen er endnu ikke truffet. Der indsendes ansøgning til Carlsbergfondet om bevilling til trykning af værket og til den konkrete udarbejdelse af hjemmesiden ved den kommende ansøgningstermin.

Danske Klassikere

Redaktion: Camilla Zacho Larsen, Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør) og Benedikte F. Rostbøll

Studentermedhjælp: Helene Holtze og Kristine Lausten Mortensen

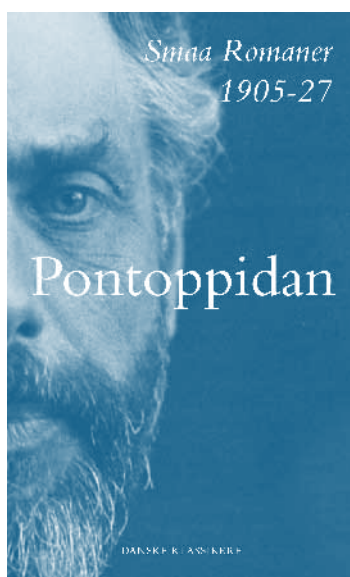
Klassikerudvalg: Henrik Andersson, Jørgen Hunosøe, Esther Schat Kielberg, Finn Hauberg Mortensen, Klaus P. Mortensen og Jesper Gehlert Nielsen

Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker omspændende de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Knud Sønderby (1909-1966). Der er nu udgivet omkring 80 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende kommentarer og efterskrifter. Titlerne lagerføres i 15 år.

Danske Klassikere omfatter altså en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle, der burde være det. Serien udgøres ikke kun af guld-randede klassikere, men også af værker, der i dag med urette er ganske ukendte, selv om de i samtiden nød stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især efterhånden på slutningen. Det er redaktionens ønske, at også titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse, har en kvalitet, der gør dem til en udfordring for læserne netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en nu efterhånden (fjern og) fremmed tid.

Redaktionens arbejde har i det forløbne år været koncentreret om færdiggørelsen af igangværende titler med henblik på udgivelse i 2012. Foruden de udkomne titler er arbejdet med en række øvrige værker ved at tage form, heriblandt Henrik Hertz' *Gjenganger-Breve*, Ludvig Holbergs *Peder Paars* og Hans Kirks *Fiskerne*. En større udgivelse af Klaus Ribbjergs samlede lyrik er tillige under forberedelse inden for seriens rammer. Arbejdet på den nye hjemmeside (www.danskeklassikere.dk) har desværre ligget stille i det forgangne år. Til gengæld er en omlægning af produktionsprocessen nu tættere på at kunne gennemføres, hvorved layoutet tekst (og trykklar pdf) kan genereres på baggrund af skannet tekst og efterfølgende (delvis) maskinel XML-opmærkning.

Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk

Redaktion: Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Den eneste begrebsordbog udarbejdet for dansk er Harry Andersens *Dansk begrebsordbog* fra 1945, et værk som i sagens natur er mindre velegnet for moderne brugere når mere end 60 års tilvækst i ordforrådet må undværes. At der er et behov for en moderne dansk begrebsordbog, behøver næppe motiveres yderligere.

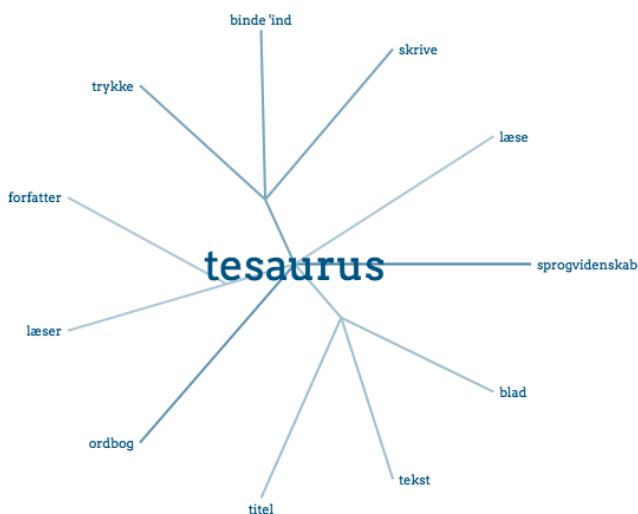
Med en treårig bevilling der omfatter seks årsværk i perioden 2010-2013, har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab fået en enestående mulighed for at udvikle en begrebsordbog til afløsning af Harry Andersens. Når det kan lade sig gøre med så begrænset en tidshorisont og redaktørindsats, skyldes det at værket ikke opbygges helt fra grunden.

Selskabet har i forbindelse med projektet *DanNet* været med til at udvikle en formaliseret beskrivelse af betydningsrelationer på grundlag af ordforrådet og betydningsbeskrivelserne i

Den Danske Ordbog (se nærmere herom under *ordnet.dk*). Dette materiale bruges som udgangspunkt for arbejdet med begrebsordbogen, og som sidegevinst sikres derved overensstemmelse mellem *DanNet*, *Den Danske Ordbog* og begrebsordbogen. Den overordnede struktur vil lægge sig forholdsvis tæt op ad Harry Andersen og dennes tyske forbillede, Franz Dornseiffs *Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen* i 8. udgave fra 2004.

I det forløbne år har redaktionen færdiggjort den overordnede struktur, justeret redaktionsprincipperne og de nødvendige redigeringsværktøjer og ellers overvejende taget sig af redigeringen af bogens 22 kapitler og 906 undergrupper. Pr. 1. marts 2012 er redigeringen påbegyndt for 415 af de 906 undergrupper vedkommende, og ordbogen indeholder 83.000 (ikke nødvendigvis unikke) ord og udtryk. Den færdige ordbog får dermed et noget større omfang end først stipuleret.

Der planlægges en udgivelse i to parallelle publikationer: dels en trykt ordbog i ét bind forsynet med et omfattende stikordsregister, dels en netpublikation hvor den begrebsmæssige komponent i netversionen af *Den Danske Ordbog* udvikles og integreres i *ordnet.dk*. Den trykte bog ventes at udkomme i 2013.

Digitalisering af Meyers Fremmedordbog

Redaktion: Torben Christiansen

Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl og Henrik Lorentzen

Finansiering: Skibsreder Carsten Brebøls Almennyttige Fond

En digitalisering af *Meyers Fremmedordbog* vil gøre værket tilgængeligt for flere brugere, og ordbogen vil være et værdifuldt supplement til *Ordbog over det danske Sprog* på ordnet.dk og sproget.dk.

Planen er at digitalisere den seneste udgave for at afklare arbejdets omfang. Siden kan det med de tilsynsførende drøftes, om andre ordbøger skal inddrages i projektet. Ordbogen kan suppleres med moderne fagtermer på forskellige områder, fx områder med en vis normering (kemi, plantnavne m.fl.).

I den digitale udgave af *Meyers Fremmedordbog* kan man udvide søgemulighederne ved at bygge på opmærkede data i den foreliggende bog og ved at tilføje metadata fra andre kilder. Eksempelvis vil det så være muligt at søge på fagsprog, oprindelsesprog i de etymologiske oplysninger, præfikser i opslagsord, lukkede ordgrupper (begreber) samt ud fra begrebsmæssige kriterier. Der kan desuden søges på ord, der indgår i definitioner, så man får funktionen i en omvendt fremmedordbog: at gå 'fra dansk til fremmedord'.

Der er udført indledende forsøg med scanning og opmærkning, og i samarbejde med *Afdelingen for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora* er der udarbejdet XML-skema og elementoversigt m.v. som grundlag for opmærkning af ordbogen.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

It-udvikler: Thomas Hansen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Karsten Friis-Jensen, Bent Jørgensen og Rikke Agnete Olsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Diplomatarium Danicum har eksisteret siden 1932. Indtil videre er 35 trykte og 5 elektroniske bind udkommet i 4 rækker indeholdende samtlige danske diplomer eller diplomer vedrørende Danmark fra perioden 789-1412. Fjerde rækkes elektroniske bind dækker perioden 1401-1412. For tiden pågår arbejdet med at publicere 5. række online, dvs. årgangene 1413-1450.

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument, fx pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater, lejekontrakter, pantebreve, domme etc. Samtlige diplomer oversættes til moderne dansk.

Diplomatarium Danicum arbejder tematisk, således at tekster bliver publiceret på grundlag af emner, som synes af særlig forskningsmæssig interesse. Emnerne er pr. 1. januar 2012: konflikten om Sønderjylland, de kirkelige domstoles virksomhed samt elektroniske publiceringsformer. Parallelt med tekstudgivelsen skrives afhandlinger.

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Merete K. Jørgensen
(ledende redaktør) og Marita Akhøj Nielsen

Studentermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvor vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år, ordbogen dækker, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansksprogede tekster fra middelalderen skal som endemål behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stave-

måder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller, samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder.

Ordbogens omfattende seddel-samling er digitaliseret og er frit tilgængelig fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs hjemmeside. Ved hjælp af en række avancerede søgemuligheder kan den anvendes til forskellige videnskabelige formål. Søgningerne er i vidt omfang koblet til de enkelte sedlers kildeangivelse, som er genkendt automatisk. Redaktionen arbejder løbende på at korrigere de fejl, som en sådan genkendelse nødvendigvis medfører.

I selve redigeringsarbejdet anvendes den digitale samling også, idet links til de elektroniske sedler har erstattet den traditionelle indskrivning af citater. Det har betydet en mere effektiv redigeringsproces. Der arbejdes netop nu på at udforme detaljerede planer for en hjemmeside, der kan fremvise ordbogens artikler, både de oprindelige ar-

GAMMELDANSK
ORDBOG

♥ ORDSØGNING

♥ VEILEDNING

♥ GAMMELDANSK ORDBOGS
MATERIALE

♥ GAMMELDANSK SPROG

sprake, vb.

Der er 1 seddel knyttet til dette ord

Egghe salffue gør swo tagh egge
wridhen mellom hendher oc ladh
grydhe oc rør them swo lenghe t
hwn er redhe tha findher thu th
egge salffue

AS

to sparkende
språken. MindHwb.

tikler med indskrevne citater og de links-redigerede artikler. Fra hjemmesiden vil man kunne tilgå alle ordbogens opslagsord, både de redigerede og de uredigerede. Som noget nyt vil alle ordbogens artikler inden udlæggelsen blive forsynet med oplysninger om ældste forekomst, samt, hvor det er muligt, opslagsordets moderne form. Denne sidste oplysning muliggør kobling til Selskabets øvrige elektroniske ordbogsressourcer og vil også gøre det muligt at tilgå en del af *Gammeldansk Ordbogs* materiale uden at kende til den gammeldanske lemmatisering. Det er tanken, at man i fremtiden i én søgning skal kunne finde et dansk ord behandlet i alle Selskabets elektroniske ordbogsressourcer, fra dets første optræden i de middelalderlige kilder til dets form og brug i nutidens sprog.

Et repræsentativt udvalg af ordbogens kilder er udgivet på hjemmesiden *Studér Middelalder på Nettet*, studermiddelalder.dk. Da dette projekt blev planlagt for ti år siden, blev de mest moder-

ne elektroniske værktøjer taget i brug. It-udviklingen har betydet, at det i dag er meget vanskeligt at bevare og fremvise de digitale tekster, og sidens faciliteter er ret primitive i forhold til Selskabets øvrige elektroniske ressourcer. I løbet af 2011 er siden blevet overflyttet til en ny platform, men det er kun en foreløbig nødløsning. Derfor er alle teksterne i den tilgrundliggende database i beretningsperioden blevet XML-opmærket i overensstemmelse med Selskabets TEI-baserede standard; endnu tilbagestår en manuel tilretning af de teknisk set mest komplicerede tekster. Der er udarbejdet egentlige kravsspecifikationer for en helt ny version af *Studér Middelalder på Nettet*, som vil indføre avancerede søgemuligheder på niveau med Selskabets øvrige elektroniske ressourcer og sikre en nær kobling til *Gammeldansk Ordbog*. Det vil øge brugsværdien af både *Studér Middelalder på Nettet* og *Gammeldansk Ordbog*, og de vil appellere til et bredere publikum.

[sitemap](#) | [tilgængelighed](#) | [kontakt](#)

Middelalder og
Renaissance

Diplomatarium
Danicum

Gammeldansk
Ordbog

Renaissancens Sprog
i Danmark

Studér Middelalder
på Nettet

▶ [SE SEDDEL I STOR STØRRELSE](#)

sprake, vb.
lommen som hordh er oc
n eller flere j en leer-
e begyndhe ath spraghe
t harth j grydhen tha er
geb. [Thott]. 59. 32.
Mnt. x) 3: Finken

[+ UDVIDET SØGNING](#) [? HJÆLP](#)

Søg opslagsord

Søg kildeartikel

Søgetekst:

Du har søgt på **sprak**

Søgeresultat

Alfabetisk

- ▶ [sporesmith, sb.](#)
- ▶ [sporhas, sb.](#)
- ▶ [spot, sb.](#)
- ▶ [spotsk, adj.](#)
- ▶ [spotte, vb.](#)
- ▶ [spottelik, adj. adv.](#)
- ▶ [spottelse, sb.](#)
- ▶ [spotteorth, sb.](#)
- ▶ [spottere, sb.](#)
- ▶ [I sprak, sb.](#)
- ▶ [II sprak, adj.](#)
- ▶ [sprake, vb.](#)
- ▶ [sprakelæg, sb.](#)
- ▶ [sprakleth, adj.](#)
- ▶ [sprangning, sb.](#)

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Merethe Ross, Karen Skovgaard-Petersen (ledende redaktør), Niels Grotum Sørensen og Peter Zeeberg

Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle, Anja May Jensen og Rune Biede Nielsen

Bestyrelse: Anne Mette Hansen, Finn Hauberg Mortensen og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Kunstrådets Litteraturudvalg, Undervisningsministeriet; den norske del finansieres primært af Universitetet i Bergen

Ludvig Holbergs Skrifter er et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen, med inddragelse af Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket i Bergen som samarbejdspartnere. Målet er at etablere en tekstkritisk, gennemkommenteret udgave af Ludvig Holbergs (1684-1754) samlede værker på internettet. Teksterne vil desuden blive udgivet i trykt form. De latin- og fransksprogede værker vil blive ledsaget af oversættelser til dansk eller norsk.

Den norske redaktion tager sig af Holbergs sagprosa, herunder de historiske værker og Holbergs essays. Hos den danske redaktion ligger ansvaret for den skønlitterære del af Holbergs forfatterskab, og det drejer sig om komedierne, epigrammerne, *Metamorphosis*, *Peder Paars* og *Niels Klim*. Hertil kommer *Levnedsbreve* og *Helte-* og *Heltindehistorier*.

I arbejdet med at etablere et websted er projektet i det forløbne år blevet assisteret af digita-

liseringsenheden Uni Computing (tidligere 'Uni Research' og 'Aksis'), som er knyttet til Universitetet i Bergen. I årets løb har Uni Computings arbejde bestået i at omlægge teksterne til en ny applikation (XTF). Webstedet rummer nu de fleste Holbergtekster, indskannet efter Carl S. Petersens udgave af Holbergs samlede værker (1913-1963) og herefter XML-opmærket og korrekturlæst i forhold til førsteudgaverne. Teksterne bearbejdes løbende tekstkritisk samtidig med at de forsynes med kommentarer og indledninger. En mindre prototype af dette websted er offentlig tilgængelig på <http://holbergsskrifter.dk> og <http://holbergsskrifter.no>, mens størstedelen af materialet forelø-

big kun er tilgængeligt med et password.

Den danske redaktion har tilrettelagt arbejdet således at det tekstkritiske arbejde foretages af redaktionens medlemmer, mens kommentarer udarbejdes dels af redaktionsmedlemmer, dels af eksterne kommentatorer. I løbet af 2011 er der arbejdet med *Peder Paars* (tekstkritik), *Skæmte digtene* (kommentering), *Niels Klim* (tekstkritik, oversættelse), *Levnedsbrevene* (tekstkritik, kommentering), *Epigrammerne* (oversættelse, tekstkritik) og en række komedier (tekstkritik, indledning, kommentering). Den nye oversættelse af *Niels Klim* (ved Peter Zeeberg) er p.t. under udgivelse i trykt form på Forlaget Vandkunsten.

Tre ph.d.-stipendiater har i 2011 begyndt på deres studium på Københavns Universitet, med emner inden for Holbergs forfatterskab. De arbejder med henholdsvis *Helte- og Heltindehistorierne*, oversættelser af *Niels Klim* og Holbergs tidlige pseudonyme forfatterskab. Stipendierne er Københavns Universitets bidrag til Holbergprojektet. En del af stipendiaternes pligtarbejde lægges i Holbergprojektets regi således at pligtarbejde har nær relation til deres afhandlings emne.

Det Kongelige Bibliotek har produceret digitale faksimiler af førsteudgaverne af den del af forfatterskabet som den danske redaktion har ansvaret for.

ISLEX

Redaktion: Aldís Sigurðardóttir
Samarbejdspartnere: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, Háskóli Íslands, Reykjavík, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet, og fra 2011 Fróðskaparseltur Føroya, Thorshavn

Tilsynsførende: Kjeld Kristensen og Lars Trap-Jensen

Finansiering: Kulturministeriet, Undervisningsministeriet, Fondet for Dansk-Islandsk Samarbejde, Dansk-Islandsk fond, Nordisk Kulturfond og Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd

ISLEX er et netbaseret ordbogsprojekt over moderne islandsk med dansk, norsk (bokmål og nynorsk) og svensk som målsprog. Redaktionen foregår som et samarbejde mellem Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússons Institut for Islandske Studier, afdelingen for leksikografi) ved Háskóli Íslands (Islands universitetet) og målsprogsredaktioner i Göteborg, Bergen og København, og fra 2011 også Færøerne. Den danske del af redaktionen er primært finansieret af midler fra Kulturministeriet og Undervisningsministeriet i perioden 2006-2011. Den færdige ordbog er planlagt til et omfang på 48.000 islandske opslagsord, hvoraf en stor del er forsynet med sprogbrugseksempler.

Ordbogen (islex.hi.is, islex.dk, islex.no og islex.se) blev officielt indviet i en første version ved en åbningshøjtidelighed i Nordens Hus i Reykjavík den 16. november 2011 med et tilhørende fagligt seminar. Den 23. november blev lanceringen markeret ved et arrangement på universitetet i Göteborg, og også i København var der en præsentation for et

ISLEX-projektet Vejdning Kontakt

ISLEX - ORDBOGEN
ÁRNI MAGNÚSSON INSTITUÐTET FÜR ÍSLANDSKA STUÐIR

vægill orði

1 mál sb. neutr.

→ ÞÖRUNING

1

- !! sprog
- bundið mál
 - !! þúnden form, poesí, lýrik
 - öbundið mál
 - !! þúnden form, prosa
 - lausl mál
 - !! þúnden form, prosa
 - rísað mál
 - !! skriftsprog
 - talatð mál
 - !! talaðsprog
 - tá málðú
 - !! opaðe sín næst
 - messa máliðú
 - !! mesta hatae máeliat
 - halia réttu máli
 - !! fordréja sarchaðen
 - það er skamt að ráðherra kjús að halia réttu máli
 - !! det er slemt at ministeren vælgier at fordréja sændi
 - hefje máls á -þessús
 - !! tago -esagoo- op
 - hitte -hanes- að máli
 - !! tala með -hendið-
 - þræfje -hendið-
 - kama að máli við -hanc-
 - !! tala með -hendið-
 - talatú máli
 - !! sígg, tago til orð
 - ljúka máli sínu
 - !! tala udt-
 - !! sfaute sín taie
 - vera fljóur / seinn til máli
 - !! bygynda at tala fljúgúsent
 - vera cool, líka- máli farin
 - !! vaoe vaeritulei/ei/vellormulerot;
 - !! formulere síg dálígt;
 - !! havi/ikke have orski i sin magt
 - <segja þú ferðinn> í söngu enni
 - !! -fortællia- detaljert <om ræjæm>

2

 - !! sæn

dansk publikum ved et arrangement i Blixen-salen på Det Kongelige Bibliotek den 1. december.

Siden lanceringen har besøgstallet været tilfredsstillende og lå medio februar 2012 på ca. 50.000 besøgende om ugen. Som ventet har interessen været størst blandt islandske brugere, der er ansvarlige for ca. halvdele af de samlede besøg.

Pr. 1. marts 2012 er ingen af ordbøgerne redigeret helt færdig, og redigeringsarbejdet i Danmark, Norge og Sverige er heller ikke nået lige langt. Hvis en bruger støder på et ord der mangler ækvivalent på det ønskede sprog, tilbydes derfor som en midlertidig løsning et alternativ på et af de øvrige skandinaviske sprog. Arbejdet har dog været tilrettelagt på en sådan måde at de mest frekvente ord og de fleste verber var færdigredigeret ved udgangen af 2011.

Fremtiden for ISLEX er uafklaret. Det er glædeligt at ordbogen er blevet så positivt modtaget, og at den bliver flittigt brugt. Det kan i den forbindelse nævnes at der på grundlag af ISLEX-materia-

let er blevet udarbejdet undervisningsmateriale til islandsk grundskole- og gymnasieniveau (se: flensborg.is/islex). Der kan også spores interesse for en udvidelse af basen med flere sprog. Færøsk har allerede fra begyndelsen af 2011 sluttet sig til redaktionen og forventer at åbne for offentlig adgang i slutningen af 2012. Der forhandles desuden med universitetet i Helsinki om mulighed for at udvide med finsk. Den islandske del af redaktionen fortsætter derfor som led i dette arbejde.

Redaktionerne er i gang med og har flere idéer til en videreudvikling: Lydfiler med udtaleeksempler, indsættelse af mere billedmateriale og bøjningsoplysninger på målsprogene samt vejledning til brug af ordbogen er under udarbejdelse, ligesom der er forberedelser i gang for at gøre ordbogen tilgængelig som applikation i mobiltelefoner og tavle-pc. Om det kan lade sig gøre at realisere alle disse muligheder og eventuelt udvide ordbogen med yderligere opslagsord, afhænger af mulighederne for fortsat finansiering. Behovet er til stede.

Screenshot of the ISLEX dictionary search interface showing search results for "mál" in Icelandic. The interface includes a search bar, navigation tabs for different languages (Danish, Norwegian, Swedish), and a list of search results with their grammatical information.

Search Results
maurabúfa sb. fem.
maurastúfa sb. fem.
maurtilfi sb. noun.
maus sb. noun.
má vt.
máður adj.
mállur sb. noun.
málgona sb. fem.
málgosmi sb. fem.
mágur sb. noun.
1 mál sb. noun.
2 mál sb. noun.
3 mál sb. noun.
4 mál sb. noun.
5 mál sb. noun.
mála vt.
maubraut sb. fem.
maudeild sb. fem.
máubatur sb.
máukerfi sb. noun pl.
máuklekkur sb. noun.
máuktringsmaður sb. noun.
máukvígurmaður sb. noun.
máustarfurmaður sb. noun.
máugjöld sb. noun pl.
máukennitla sb. fem.
máukettan sb. fem.
máukleitan sb. fem.
máukleiti sb. fem.
máukleiti sb. noun pl.
máukleiti sb. noun.

It-drift

Medarbejdere: Jonas Nielsen, Morten Nielsen og Anders Bruun Olsen (it-ansvarlig)

It-afdelingen varetager dagligt Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs it-drift og -support samt yder udviklingsstøtte til husets projekter. Til projekter, der har it-behov ud over det normale, ydes konsulentbistand, der sikrer, at alt bliver udført efter de krav og specifikationer, der er gældende for selskabets it-infrastruktur.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab benytter i udbredt grad styresystemet Linux og frie/open source-programmer. Dette har mange fordele, de vigtigste af disse er stabilitet, fleksibilitet og lav pris. Selskabet har igennem flere år benyttet tynde klienter til at dække det meste af behovet for computere på de enkelte kontorer. Dette resulterer i et fornuftigt lavt energiforbrug. It-afdelingen har igennem de sidste par år arbejdet på at virtualisere og konsolidere serverparken for at holde udgifter og energiforbrug nede.

Større udviklingsopgaver varetages i stigende grad af konsulenter, da it-afdelingen ikke har kapacitet til at udføre disse.

Da Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs aftale med Det

Kongelige Bibliotek vedr. telefoni er opsagt, er et nyt telefonsystem under anskaffelse. Fordelen ved det nye system er, at alle får eget 8-cifret telefonnummer i modsætning til de nuværende lokalnumre.

De ansatte er nu begyndt at udnytte de værktøjer, som er stillet til rådighed i forbindelse med skiftet til google mail. Der er afholdt kursus i brug af kalenderen til mødeplanlægning og lokalebookning. Mange er også begyndt at bruge google docs til at skrive dokumenter med. Google docs har den fordel, at det er nemt at samarbejde om samme dokumenter.

Et værktøj til at kigge nærmere på performance (en udvidelse til Xen-server, som er det værktøj, der bruges til virtualisering) er indkøbt, hertil kommer nye servere til test af et såkaldt cloud-miljø. Målet er at optimere webservernes ydelse (specielt *ordnet.dk* og *sproget.dk*).

ordnet.dk er blevet opgraderet til Plone 4.1, og vi er tæt på at offentligt gøre en opgraderet version af *sproget.dk* med et nyt design. En række fejl på *studermiddelalder.dk* er desuden blevet rettet.

Et it-udvalg har interviewet samtlige projekter om deres it-behov. En rapport baseret på disse interviews vil blive forelagt for medarbejderne snarest.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Karsten Friis-Jensen, Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftø Jensen og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med paralleloversættelse, indledning og noter af et repræsentativt ud-

De udvalgte værker er alle skrevet inden for Frederik 2.s regeringstid og repræsenterer et bredt spektrum af de temaer, der behandles i tidens latindigtning. Udgivelsen vil være den første omfattende moderne udgave af dansk latindigtning fra renæssancen. En enkelt af teksterne, Niels Pedersens *Dialogimos*, er aldrig tidligere behandlet. Det er et hidtil ukendt stykke dansk latinlitteratur, som i 2003 er dukket op i et nordtysk herregårdsbibliotek.

valg af danske latinsksprogede hyrdedigte fra perioden 1560-1580: Hans Philipsen Pratensis: *Daphnis*, 1563, Hans Lauridsen Amerinus: *Ecolga de pacis foedere*, 1573, Peder Jacobsen Flemløse: *Ecolga de eclipsi solari*, 1574, Zacharias Widing: *Iolas*, 1577, Hans Hansen Stage: *Ecloga in obitum Catharinae Hasebard*, 1578, og Niels Pedersen: *Dialogimos*, 1580. De oprindelige publikationer skal i alle tilfælde udgives i deres fulde omfang.

I løbet af 2008 er hyrdedigtene af Pratensis, Amerinus, Flemløse, Widing, Stage og Petersen blevet gjort tilgængelige på nettet, såvel i latinsk tekstudgave som dansk oversættelse, som del af tekstbasen på sitet renaessancesprog.dk. Bogudgaven af de seks digte med indledning, noter og kritisk apparat er under udarbejdelse.

ordnet.dk

Redaktion: Jørg Asmussen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

It-udviklere: Jonas Nielsen og Nicolai Hartvig Sørensen

Studentermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet, støttet af Det Elektroniske Forskningsbibliotek

ordnet.dk er et websted hvorfra der kan søges i digitale versioner af flere af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs sproglige opslagsværker. I projektets første fase 2004-2010 blev tre projekter integreret i systemet: ordbøgerne *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog* samt *KorpusDK*. Datastrukturen for *Den Danske Ordbog* blev ændret og tilpasset så den i højere grad opfylder kravene til præsentation, linkning og søgemuligheder i det elektroniske medie, ligesom artikelbestanden løbende er blevet vedligeholdt. *Ordbog over det danske Sprog* er blevet digitaliseret i en todelt proces: først en ekstern indtastning af manuskriptet med bevaring

af alle typografiske oplysninger og dernæst en intern efterbehandling hvor den typografiske opmærkning omsættes til en indholdsopmærket struktur for at forbedre søgemulighederne. Supplementets artikler føjes til den eksisterende *Ordbog over det danske Sprog*. *KorpusDK* har afløst *Korpus 2000* som udtryk for at korpus løbende skal forsynes med nye tekster, ligesom nye funktioner og søgefaciliteter er udviklet til systemet.

En treårig konsoliderings- og udviklingsfase blev indledt i 2010 med fokus på alle tre delprojekter. I hovedtræk lægges der vægt på følgende: forøgelse af artikelbestanden samt forbedring af dokumentstruktur og opmærkning af *Den Danske Ordbog*; forbedring af dokumentstruktur og opmærkning af *Ordbog over det danske Sprog*; indsamling og tilgængeliggørelse af korpustekster samt udvikling af metoder og værktøjer til forbedring af søgemuligheder og integration af ressourcer. Som led i det sidstnævnte arbejde udvikles et fuldfomsleksikon, der indeholder samtlige bøjnings- og staveformer for alle kendte grundformer. Hjemmesiden videreudvikles med yderligere funktioner og indhold,

ordnet.dk

The screenshot shows the top part of the website. At the top, it says "DEN DANSKE ORDBOG" and "MODERNE DANSK SPROG". Below that is a search bar with the text "Søg i Den Danske Ordbog:" and a "Søg" button. The main content area shows a search result for "hjemmeside" with its definition and a list of "Betydninger".

DEN DANSKE ORDBOG
MODERNE DANSK SPROG

hjemmeside substantiv, tællingsord
BENJNING: -n, -r, -me
OPRINDELSE: kendt fra 1595 • efter engelsk home page
hjemmeside

Betydninger

1. elektronisk lagret dokument på Internettet som på skærmen udgør den første side af en række af forbundne sider hvor en virksomhed, institution eller organisation opretter sig

Søg i Den Danske Ordbog:

Den Danske Ordbog

Ordbogen beskriver det moderne sprog og opdateres løbende med nye artikler.

The screenshot shows the top part of the website. At the top, it says "ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG" and "HISTORISKE". Below that is a search bar with the text "Søg i Ordbog over det danske Sprog:" and a "Søg" button. The main content area shows a search result for "Halv" with its definition and a list of "Betydninger".

ORDBOG OVER
DET DANSKE SPROG
HISTORISKE

Halv afledt af hal
Betydninger

Søg i Ordbog over det danske Sprog:

Ordbog over det danske Sprog

Den største ordbog der er udgivet i Danmark og som omfatter ordforrådet fra ca. 1700 til i dag.

og endelig indlæses samtlige *Den Danske Ordbogs* opslagsord og tilgængeliggøres som lydfiler.

I november 2010 blev den midlertidige version af *Ordbog over det danske Sprog* integreret i ordnet-designet i en udgave hvor også størstedelen af Supplementets artikler var med. *Ordbog over det danske Sprog* indeholder i denne udgave ca. 225.000 opslagsord. Supplementet indeholder derudover et mindre antal opslagsord som volder tekniske problemer og derfor afventer publicering, ligesom artikler med tilføjelser og rettelser til eksisterende artikler endnu ikke er publiceret. Arbejdet med genkendelse og opmærkning af elementer i dokumentstrukturen fortsætter i 2012 som forudsætning for publicering af det resterende materiale.

Den Danske Ordbog har været tilgængelig på nettet siden november 2009. Status pr. 1. marts 2012 er at den indeholder 96.169 opslagsord, heraf 18.563 såkaldte 'minimalartikler', der består af opslagsord, ordklasse- og bøjningsangivelse, men mangler beskrivelse af betydning, ord-dannelse, udtale og etymologi. Der arbejdes løbende på forskellige forbedringer af XML-skemaet for dokumentstrukturen, og det

samme gælder sidens udseende og indhold. I det foregående år er søgefunktionen blevet forbedret så brugerne nu får forslag til opslagsord i takt med at de skriver i søgefeltet. Sidens design er blevet justeret, og redaktionen har løbende vedligeholdt elementerne »Sprogligt«, »Dagens ord« og »Indsendte forslag til nye ord« på forsiden af *Den Danske Ordbog*. Redaktionen har ligeledes besvaret en række henvendelser fra brugerne. Endelig arbejder redaktionen sammen med firmaet Miracle A/S på at udvikle en version af *Den Danske Ordbog* til brug i mobiltelefoner og table-PC (en app).

KorpusDK blev offentliggjort på *ordnet.dk* i 2008. Siden 2005 har redaktionen modtaget regelmæssige tekstleverancer, og i perioden 2008-2011 er kredsen af tekstleverandører og teksttyper blevet udvidet i regi af *Clarin.dk*. Dette er sket i et samarbejde med Dansk Sprognævn. Resultatet er et korpus på i alt 45 millioner ord, som dels deponeres på *Clarin.dk*, dels tilgængeliggøres på sin egen Clarin-side og integreres i *KorpusDK*. Deponeringen finder sted pr. 1. marts 2012, hvorefter arbejdet med tilgængeliggørelsen følger i løbet af 2012. Som led i korpusindsamlingen er

ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG
DANSK ORDBOG 1700-1950

løj-hat, en. om balladehat, h...
ell. overhovedet

Ordbog over det danske Sprog:

Ordbog over det danske Sprog

er lavet for dansk. Den beskriver
1700-1950.

KORPUSDK
SPROGET I BRUG

... primid. De plukker kirsebær og sylter dem i en sto
... sytia, vinterjasmin, blodribs, kirsebær, jette og birk lykke
...ommeren, kan du evt. bruge kirsebær som " vikinger " i både
... du skal huske at købe syltede kirsebær til ris à lá manden, eller
... og indsigt. Vår livet og st...

Søg i Korpusdk:

KorpusDK

En omfattende samling tekster fra mange forskellige genrer. Teksterne er bearbejdet så man kan lave sine egne sproglige undersøgelser i materialet.

også opmærkningsprogrammet blevet forbedret så eksisterende og nye tekster kan opmærkes med færre fejl til følge. Som et led i dette arbejde indgår desuden udvikling af et fuldfordsleksikon (en registrant af alle forekommende ord, varianter og bøjningsformer), som ud over anvendelsen i korpusarbejdet også skal bruges til en forbedring af præsentation af bøjningsoplysningerne i *Den Danske Ordbog*.

I perioden har redaktionen gjort en indsats for søgemeskineoptimering, og resultatet har været et mærkbart stigende besøgstal. I februar 2012 var der i gennemsnit 19.817 såkaldt 'unikke besøgende' om dagen på *ordnet.dk*. Det er næsten en fordobling i forhold til samme periode i 2011, og *ordnet.dk* har i begyndelsen af 2012 stabilt ligget blandt de 500 mest besøgte hjemmesider i Danmark.

Afdelingen for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora har videreført samarbejdet med Center for Sprogteknologi om *DanNet*, et wordnet for dansk svarende til de internationale projekter *WordNet* og *EuroWordNet*. Heri er der opbygget et leksikalsk-semantisk netværk over det danske ordforråd med udgangspunkt i *Den Danske Ordbogs* opslagsord og definitioner. Foruden en række selvstændige anvendelsesmuligheder af sprogteknologisk art er perspektivet i *ordnet.dk*-sammenhæng at tilvejebringe en konsistent formaliseret beskrivelse af det centrale danske ordforråd som kan udnyttes til at vise det betydningsmæssige slægtskab mellem ordene i *Den Danske Ordbog*. Det er forsøgsvis gjort med indførelse af et nyt element, »Beslægtede ord«, i netudgaven.

DanNet blev finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation frem til foråret 2009, hvor ressourcen blev offentligtgjort som et selvstændigt produkt (frit tilgængeligt som open source). En fortsættelse af *DanNet* i begrænset omfang blev muliggjort af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs deltagelse i forskningsinfrastrukturen *Clarín.dk*, som rummede støtte til at udvide *DanNets* dækningsgrad op til 65.000 begreber. *Clarín.dk* blev finansieret af Det Strategiske Forskningsråd i perioden 2009-2011, og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har endvidere modtaget støtte herfra til indsamling af almensproglige korpusstekster, til forbedring af søgemulighederne i *Arkiv for Dansk Litteratur* samt til selskabets bidrag til udvikling af den samlede it-løsning for *Clarín.dk*.

En yderligere forbedring af den onomasiologiske tilgang til ordforrådet er muliggjort gennem projektet *Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk*, se s. 15.

Ud over de opgaver der udføres som led i *ordnet.dk*, fungerer afdelingens medarbejdere som konsulenter eller ansvarlige for digitaliseringsprojekter, hvoraf flere er beskrevet selvstændigt (se *Digitalisering af Meyers Fremmedordbog*, *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*). *Holberg-Ordbog* blev offentliggjort på *holbergordbog.dk* den 1. marts 2011, Schultz' *Dansk Fremmedordbog* er blevet digitaliseret i en intern version, og *Den Store Danske Udtaleordbog* er i færd med at blive digitaliseret.

Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa

Redaktion: Jeppe Lindquist Barnwell og Anders Juhl Rasmussen

Udgivere: Anders Thyrring Andersen, Lotte Thyrring Andersen, Jørn Erslev Andersen, Jeppe Lindquist Barnwell, Poul Behrendt, Knud Bjarne Gjesing, Jonas Holst, Marianne Juhl, Steen Klitgård Povlsen, Anders Juhl Rasmussen og Erik Skyum-Nielsen

Studentermehjælp: Helene Holtse og Rune Biede Nielsen

Tilsynsførende: Ebba Hjorth, Lasse Horne Kjældgaard og Erik Skyum-Nielsen

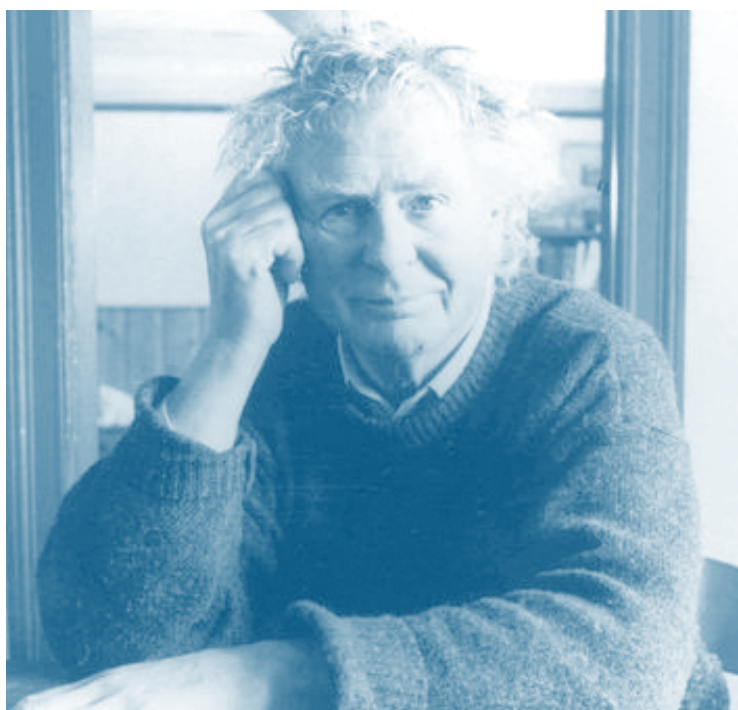
Finansiering: Velux Fonden

Peter Seeberg (1925-1999) var en af de betydeligste danske forfattere i anden halvdel af det 20. århundrede, og interessen for hans forfatterskab er stadig voksende. Det har længe været et ønske at få iværksat en tekstkritisk, kommenteret udgave af hans værker på grundlag af førsteudgaver og manuskripter og i tillæg hertil samle de tekster, der hidtil kun har været tilgængelige i mindre publikationer eller som manuskript. Seebergs trykte produktion består af ca. 500 publikationer fordelt på romaner, noveller, kortprosa, dramatik,

børne- og ungdomslitteratur foruden et omfattende faglitterært forfatterskab. Udgivelsen vil i første omgang prioritere de fire romaner, seks novelle- og kortprosasamlinger samt en mængde tekster uden for samlingerne. Hertil kommer et større antal (ca. 120) tilsyneladende færdige, men upublicerede noveller og kortprosattekster, som det er hensigten at udgive digitalt.

Redaktionen har i løbet af året afsluttet de indledende forberedelser, og arbejdet med tekstudgivelsen er i gang. Tekstetablering, tekstkritik og kommentering af det første bind er gennemført, og de følgende bind er godt på vej. Der er indgået endelig aftale med ni kendere af forfatterskabet, som suppleret af udgavens redaktører skal skrive efterskrifter til de enkelte værker. Et arbejdsseminar med deltagelse af samtlige bidragydere er planlagt til sensommeren 2012.

Redaktør Anders Juhl Rasmussen tiltrådte 1. marts 2012 en postdocstilling ved Københavns Universitet med et forskningsprojekt om Peter Seebergs værker. Forskningsprojektet afvikles på deltid sideløbende med udgivelsesprojektet.

sproget.dk

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
It-udvikler: Jonas Nielsen
Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle og Kristine Lausten Mortensen
Samarbejdspartner: Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

LINKS

LEG OG LÆR

TEMAER

RÅD OG REGLER

sproget.dk ønsker at være det sted på internettet hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet mht. sproglige informationer.

Fra søgefeltet får man på én gang adgang til en lang række sproglige opslagsværker og andre nyttige værktøjer, herunder bl.a. *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk*, *KorpusDK*, faktabokse fra Politikens *Håndbog i Nudansk* samt svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn. Man finder oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som »Hvad er sprog?«, »Etymologi«, »Sms-sprog« m.fl. I små og sjove quizzer kan man derudover teste sin viden om fx chatsprog, gamle ord og ord-sprog, ord fra vore nabosprog, pendulord mv., såvel som man i ordmuseet kan gå på opdagelse i ord der ikke længere anvendes så hyppigt.

Det seneste år er i alt væsentligt gået med at forberede den nyligt lancerede ansigtsløftning af *sproget.dk*. Således har siden fået nyt udseende, der bl.a. har haft til formål at henlede brugerens opmærksomhed på de mange forskellige typer af informationer *sproget.dk* byder på. Samtidig er siden blevet opdateret til en nyere og (håber vi) mere driftsikker version af det CMS (Content Management System) *sproget.dk* redigeres i. I kølvandet på dette arbejde er *sproget.dk* blevet udvidet med ca. 20 nye »Typiske problemer«, hvilket har tredoblet det samlede antal. Udvidelsen består for en stor dels vedkommende af indarbejdelsen af de såkaldte *Huskesedler fra Dansk Sprognævn*, der er tænkt som en lertilgængelig oversigt over de hyppigste sproglige problemer og faldgruber i dansk.

Antallet af sproglige nyheder er i løbet af året steget med godt 200 stk. Disse annonceres nu også på *sproget.dk*'s Facebook-side sammen med øvrige nye tiltag. Dette betyder at de personer der 'synes om' *sproget.dk* (hvilket pr. 23. marts 2012 tæller 754 personer), automatisk får vist opslagene på deres 'væg' og dermed mulighed for indbyrdes at kommentere og diskutere de enkelte indlæg. Redaktionen deltager *ikke* i disse diskussioner.

Besøgstallet ligger på hverdage uden for ferieperioder på 8.000-9.000 besøgende. Dette svarer til næsten 2 millioner besøgende om året.

Søg på alt der vedrører det danske sprog

På sproget.dk får du svar på spørgsmål om grammatik, stavning, sprogpolitik mm. Du kan teste dine sprogkundskaber, lege med sproget, dele sjove sprogsmittere og meget mere ...

Indtast din søgning

SØG

Emnesøgning | Hjælp til søgning | Se hvad du søger |

Studér Middelalder på Nettet

Redaktion: Jonathan Adams, Simon Skovgaard Boeck, Ebba Hjorth (projektleder), Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen

It-udvikler: Jonas Nielsen

Studentermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projektet har udgivet et repræsentativt udvalg af centrale danske tekster fra middelalderen på hjemmesiden studermiddelalder.dk. Udgaverne følger moderne videnskabelige editionsprincipper, så de kan bruges til forskningsformål. Lettilgængelige indledninger indbyder bredere brugergrupper til fordybelse i middelalderens univers, ligesom en del af teksterne er fremlagt i faksimile. Emnemæssigt spænder teksterne vidt, idet de belyser middelalderens retsopfattelse, lægekunst, pædagogik, historiskrivning, geografiske forestillinger, digtning, religiøsitet og hele livssyn.

Projektet er afsluttet, og første version er for længst publiceret. Der arbejdes for tiden på et nyt projekt, der vil integrere teksterne i Selskabets øvrige netressourcer. Det nye projekt inkorporerer avancerede søgninger, også ud fra moderne danske former, og det knytter de middelalderlige tekster tæt til *Gammeldansk Ordbog* ved linkning fra enkeltord i den løbende tekst til ordbogsartiklerne. Det forberedende arbejde varetages af ordbogens redaktion, se ovenfor s. 17.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Harald Ilsoe og Karen Skovgaard-Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historieskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hovedværk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleltekst.

Den afsluttende revision af manuskriptet pågår.

Anna og Michael Anchers breve

Udgiver: Elisabeth Fabritius

Tilsynsførende: Jørgen Korsgaard-Pedersen, Mette Winge og Inger Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)

Finansiering: Beckett-Fonden

Projektet gælder en videnskabelig publicering af breve fra og til kunstnerparret Anna Ancher (1859-1935) og Michael Ancher (1849-1927). De ældste korrespondancer giver indblik i Anna Anchers uddannelse og Michael Anchers vej til sit kunstneriske gennembrud i 1880, hvor parret gifter sig. I denne periode har Anchers især kontakt med Carl Locher og Holger Drachmann. Som de eneste malere bosætter de sig i Skagen og får dermed en central placering i den nyskabende, internationale kunstnerkoloni, som fra 1879 og igennem 1880'erne udfolder sig på stedet. Skagenskunsten i 1880'erne er forankret i fransk naturalisme og realisme og udgør en hovedhjørnen i Det Moderne Gennembrud i dansk maleri.

Firserne er den kunsthistorisk mest interessante periode, hvor P.S. Krøyer udfordrede Michael Anchers monopol, hvad de diskuterede pr. brev, og hvor parret knyttede venskab med Georg og Gerda Brandes og Henrik Pontoppidan. Under parrets ophold under verdensudstillingen i Paris 1889 fik de et nært forhold til Sophus Schandorph og til en

række nordiske kunstnere. Brevene skifter karakter i 1890'erne, hvor Skagensmalerne ikke længere repræsenterer den kunstneriske avantgarde, men hvor deres popularitet hos publikum til gengæld tager til. Med turismens indtog i Skagen får Anchers bekendte blandt journalister, skuespillere og sommergæster, som køber eller bestiller malerier. Efter 1900 får de nære venner i Skagens embedsmænd, borgmester Schwartz, kæmner Brodersen og plantør Dahlerup, lige som der er stigende kontakt med Bangsbo-kredsen. Ancher engagerer sig i byens ve og vel og i Skagens historie som bevaringen af Krøyers Hus, oprettelsen af Skagens Museum og bidrag til den første bog om kunstnerkolonien, skrevet af Alba Schwartz. For nylig er en stor mængde breve, der belyser denne sene periode, dukket op i privat eje og vil indgå i udgaven.

Som manuskriptet former sig, får man et kulturhistorisk nuanceret billede ikke blot af kunstnermiljøet, men af Skagen i bredere forstand. Transskription, punkt-kommentarer og noteapparat udføres i en integreret proces. Projektet skal resultere i et manuskript med introduktioner, punkt-kommentarer, indekser og illustrationer i form af kunstværker og historiske fotografier og forventes afsluttet med udgangen af 2012.

Jens Baggesen: Labyrinten

Udgiver: Henrik Blicher

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Klaus P. Mortensen

Værket er af Henning Fenger blevet kaldt »det 18de århundredes originaleste prosaværk«, men siden det første gang blev trykt i to bind 1792 og 1793, har Jens Baggesens (1764-1826) følsomme rejsebeskrivelse fra revolutionsåret 1789 kun kunnet læses i beskårne og hårdt redigerede udgaver. Opgaven går da ud på at tilvejebringe en kritisk og kommenteret udgave af den oprindelige helhed. Beslutningen om at udgive helheden og ikke nøjes med nok så veloplagte klassikerudrag har betydning for kommentarniveauet: Ved at punktkommentere værkets lokale kontekst får man et klarere billede af Baggesens mellemværende med sin samtid.

Etableringen af den større tekst-helhed er afsluttet. Der foreligger intet gennemgående trykmanuskript, men dog en række breve og notater, der tydeligvis har tjent som ansatser til Baggesens værk. Hele tilblivelsesperioden bliver flittigt brugt til at rekonstruere rejsen, som den var, men også til at give værket sin plads i dialog med den seneste udvikling frem til udgivelsestidspunktet. Og værket markedsføres før sin udgivelse med appetitvækkende uddrag i tidsskrifter.

Kommenteringen af værkets anden del fortsætter troligt om end på nedsat tid pga. arbejde som studieleder. Udgiveren er nu skridtvis kommenterende nået til det højtravende afsnit om katedralen i Strasbourg, og nærmer sig dermed en afslutning. Udgiveren har fået kyndig, men ubetalt hjælp til en gennemgribende kollation af de to bind.

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgiver: Niels W. Bruun

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Lars Boje Mortensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667. Hertil kommer så de breve, der findes i andre trykte kilder, eller som udgiveren har fundet i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de Bartholinske breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret og samtlige breve oversat. Der pågår nu en afsluttende redaktion af den engelske oversættelse.

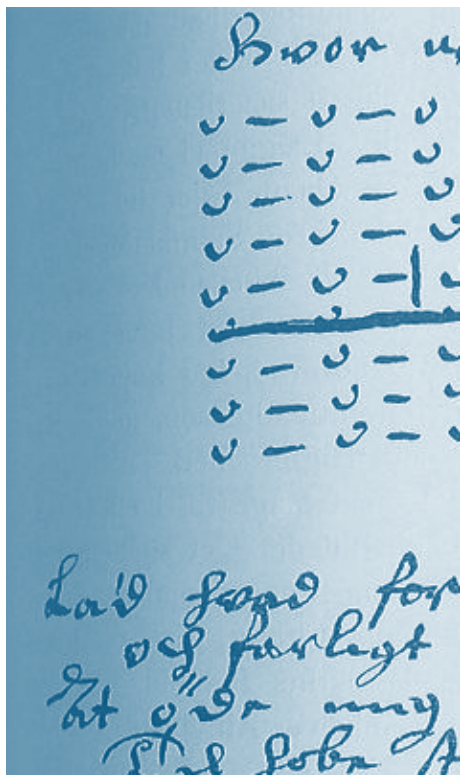
Anders Bording: Samlede Skrifter

Udgivere: Paul Ries og Erik Sønderholm †

Tilsynsførende: Ole Feldbæk og Steffen Heiberg

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Frederik Rostgaard i 1735 lod udgå deres udgave af Anders Bordings (1619-1677) samlede skrifter, lod de teksten af digtene og af den versificerede månedsavis *Den Danske Mercurius* fremtræde i en moderniseret sprogdragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læsere« ved at forsyne dem med »fornødne Opliusninger ved flere Stæder, hvor Meeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa Tider, da Versene skreves«. Mens Erik Sønderholm genoplivede digtene, og faksimilegengivelsen af *Den Danske Mercurius* automatisk genskabte avisen, arbejdes der stadig på det fjerde bind, kom-

mentaren til den del af Bordings produktion, hvori han efter Grams mening bedst viste sin »Poetiske Opfinding og Artighed, eller hans Rigdom og Overflødigthed i Talen«. Formålet med kommentaren, der har form af et leksikon af sprogligt, geografisk, biografisk og alment kulturelt indhold, er derfor at gøre *Den Danske Mercurius* tilgængelig for en nutidslæser som et værk, hvis forfatter ikke blot beskrev, men også fortolkede sin egen og sin samtids verden.

Der arbejdes på renskrivning, korrekturlæsning og redigering af det fjerde bind.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte*, 1984

Anders Bording: *Den Danske Mercurius*, 1984

Kommentar til Anders Bordings digte, 1986

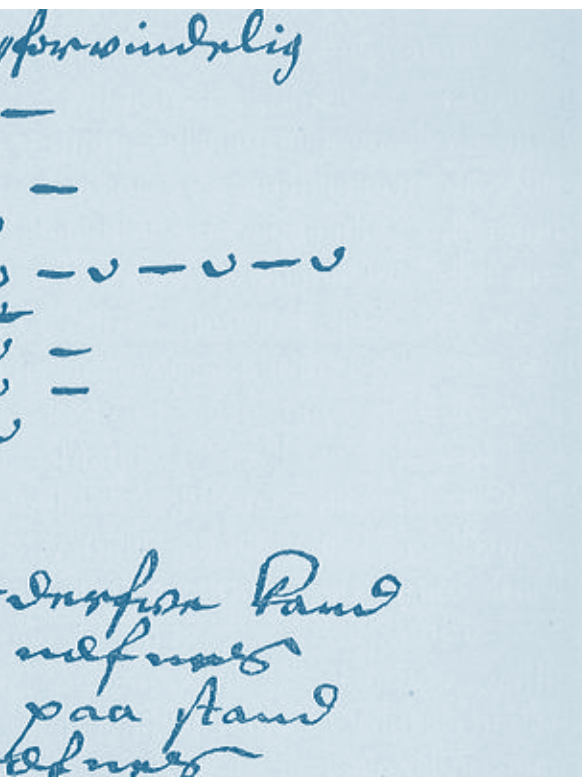
Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgiver: Benedikte F. Rostbøll

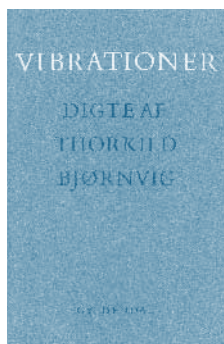
Tilsynsførende: Per Dahl og Keld Zeruneith

Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. Verdenskrig, en brobygger mellem en traditionsbevidst poesi og den senere modernisme. Han har status af en nyklassiker, der ikke er til at komme uden om i dansk digtning. Alligevel findes hans digte ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer, der kan gøre hans digte tilgængelige for et større publikum.

Bjørnvigs lyriske forfatterskab, der omfatter fjorten digtsamlinger og en række digte offentliggjort i tidsskrifter, aviser m.v., falder i to hovedfaser: (1) 1947-1968; (2) 1968-1993. Den første fase rummer fem store digtsamlinger. Disse fem samlinger udgør hver især et højdepunkt i Bjørnvigs forfatterskab og i periodens poesi. De fem samlinger udgør en tematisk helhed i Bjørnvigs lyriske forfat-

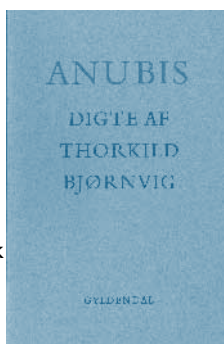
terskab, hvilket hidtil ikke er blevet belyst. Det er derfor i første omgang mest presserende at udgive disse fem digtsamlinger i en pålidelig videnskabelig udgave med titlen *Thorkild Bjørnvig 1947-1968*, men projektet kan med fordel tilrettelægges således, at det vil kunne følges op af *Thorkild Bjørnvig 1968-1993* siden hen. Det er også hensigten at trykke, dels en række manuskriptbaserede digte, dels en række digte, som Bjørnvig

skrev i perioden 1947-1968, men som ikke er optaget i Bjørnvigs digtsamlinger, men udelukkende i tidsskrifter og aviser.

Bjørnvigs digte går i dialog med et stort og ofte vanskeligt stof, der kalder på kommentarer og forklaringer. Bjørnvig trækker på en lang mytologisk og filosofisk tradition, der inkluderer antik, bibelsk og nordisk mytologi.

Bjørnvig indskrives sig derudover i en tyskorienteret romantisk, symbolistisk lyrik-tradition. Bjørnvigs digte

har også en interessant og delvis udforsket tilblivelseshistorie, som bør kortlægges. Han rettede i stor udstrækning i sine digte, ikke kun mellem manuskript og førsteudgave, men også ved senere udgaver.

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl og Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Uffe Andreasen og Steffen Heiberg

Berlin som tysk Rigshovedstad, 1885, er ordnet i 67 tematiske kapitler, der opsamler Georg Brandes' (1842-1927) erindringer og indtryk fra årene 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

Udgaven, der følger førsteudgaven, men gør rede for forholdet til de underliggende artikler og senere ændringer, gengiver de oprindelige illustrationer, der blev udeladt ved optrykket i *Samlede Skrifter*.

Bogens godt 500 sider tekst foreligger opsat. Kommentarlens verbal- og realkommentarer foreligger i version 2, registre i en første form. Arbejdet med de resterende dele pågår, men ventes tidligst afsluttet omkring årsskiftet 2012-2013.

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen (den ungarske brevveksling), Klaus Bohnen (den tysk-østrigske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Lars Peter Rømhild

Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Else Marie Moth-Lunds Fond og Politiken-Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: Tilsynet har efter anden gennemlæsning stadig ikke fundet manuskriptet trykkbart. Forskellige muligheder for en gennemgribende revision ved eksterne konsulenter undersøges.

Den tysk-østrigske brevveksling: På grund af udgavernes øvrige arbejde og sygdom skrider arbejdet langsomt frem, men tempoet forventes at kunne øges i sidste del af 2012, så arbejdet kan afsluttes i 2013.

Den russiske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:

Correspondance de Georg Brandes. I:

La France et L'Italie, 1952

Correspondance de Georg Brandes. II:

L'Angleterre et La Russie, 1956

Correspondance de Georg Brandes. III:

L'Allemagne, 1966

Correspondance de Georg Brandes. IV:

Notes et Références, 1966

Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888

Udgivere: Per Dahl og Gert Posselt

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet omfatter en udgivelse af manuskriptet til Georg Brandes' (1842-1927) fem banebrydende forelæsninger ved Københavns Universitet i foråret 1888 over den tyske filosof Friedrich Nietzsche og af de deraf afledte artikler om »Aristokratisk Radikalisme«, der tryktes i hhv. *Tilskueren* og *Deutsche Rundschau* 1889 og 1890. På grund af den internationale interesse for forelæsningerne publiceres de i en dansk-tysk paralleludgave på det schweiziske forlag Schwabe & Co., Basel, i serien *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*. Teksten er ledsaget af en fyldig indledning og oplysende noter; den danske tekst desuden af et tekstkritisk apparat, mens apparatet i den tyske oversættelse rummer henvisninger til de refererede steder i Nietzsches værker.

Den danske og tyske tekst til såvel forelæsninger som tidsskriftversioner foreligger i afsluttet korrektur. Et fragment er tilføjet sammen med en tysk tekst, som fragmentet har vist sig at ligge til grund for. Tilføjelserne foreligger på dansk og tysk i afsluttet korrektur. Indledningen slutredigeres pr. 1. april 2012.

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1812 rummer et mangesidet begavet menneskes levende beskrivelse af tidens Europa. Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdifuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er fint skildret, og der bringes mange oplysninger om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehlenschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdomshistorie, men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

Manuskriptet til *P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen* er i oktober 2010 indleveret til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og er tilgængeligt tilsynet. Til kritisk gennemlæsning af manuskriptet er overinspektør, mag.art. Bodil Bundgaard Rasmussen fra Nationalmuseet inddraget på konsulentbasis. Når gennemlæsningen er tilendebragt, vil der blive udarbejdet tidsplan vedr. personindeks og publikation.

Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV

Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto †, Jan Pinborg † og Heinrich Roos †

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen og Erik Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Corpus Philosophorum Danicorum er en samlet udgave af videnskabelige arbejder fra middelalderen, som har danske forfattere. Alle værkerne er på latin, og de fleste har filosofisk indhold. Første bind fremkom i 1955, bind XIII i 1998 (bind IX var imidlertid oversprunget). Bind XIV, indeholdende Boethius de Dacias kvæstioner til Aristoteles' *De anima* og nogle anonyme kvæstioner til *Metafysikken*, som står i afhængighedsforhold til Boethius, udkom 2009.

Næste forudsete udgivelse er bind IX, som vil indeholde en samling af logiske og grammatisk afhandlinger (*sophismata*), hvortil også Boethius de Dacia har bidraget. Bindet udgives af Sten Ebbesen og Irène Rosier-Catach (Paris). Manus forventes færdiggjort i løbet af 2013.

Udkommet:

- I,1-2: *Johannis Daci Opera*, 1955
- II: *Martini de Dacia Opera*, 1961
- III: *Simonis Daci Opera*, 1963
- IV: *Boethii Daci Modi significandi*, 1969
- V,1: *Boethii Daci De generatione*, 1972
- V,2: *Boethii Daci Physica*, 1974
- VI,1: *Boethii Daci Topica*, 1976
- VI,2: *Boethii Daci Opuscula*, 1976
- VII: *Incertorum Auctorum Quaestiones super Sophisticos Elenchos*, 1977
- VIII: *Boethii Daci Quaestiones super IV librum Meteorologicorum*, 1979
- X,1: *Petri Philomenae de Dacia Opera quadrivialia*, 1983

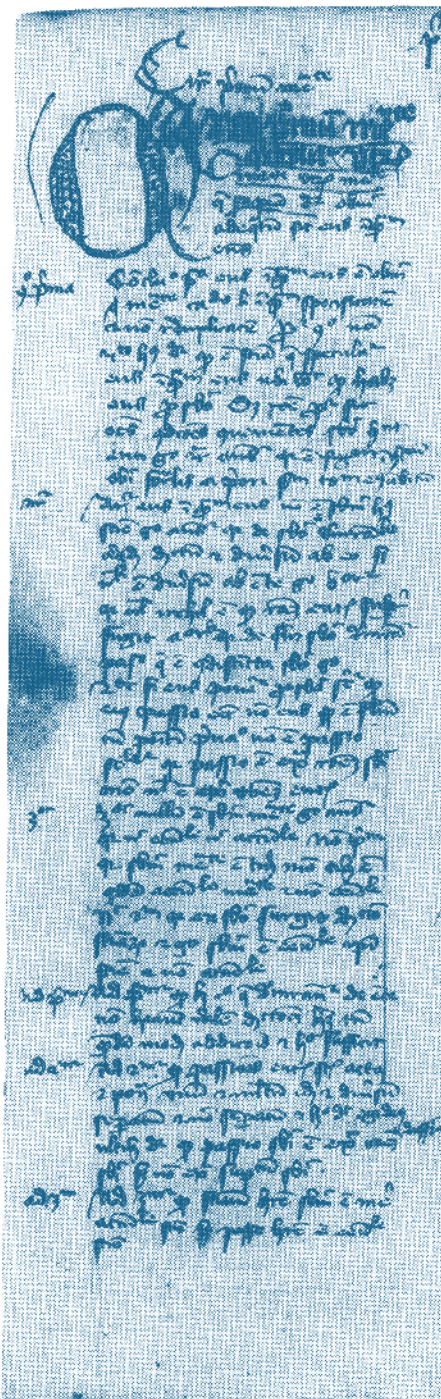
X,2: *Petri de S. Audomaro Opera quadrivialia*, 1984

XI,1-2: *Andree Sunonis filii Hexameron*, 1985

XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera*, 1998

XIII: *Thuonis De Vibergia Opera*, 1998

XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima – Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae*, 2009

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Allan Karker

Finansiering: Augustinus Fonden (bind I-III), Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standardudgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca. 33.000. Den valgte form giver forskeren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også, at et register bliver en uundværlig indgang til værket, hvis man fx vil se, hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler indledningen til bind III (Ribekredsens ordsprogssamlinger) og bind VIII (registre). Grundet udgiverens øvrige forpligtelser har arbejdet ligget stille i beretningsåret.

Udkommet:

I,1-2: Peder Låles Ordsprog, 1979

II: »Hans Thomissons Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago*, 1977

IV: *Problemata et Proverbia moralia* & Hans Chr. Sthens Ordsprog, 1987

V: Daniel Matras: *Proverbes*, 1981

VI: Samlinger fra 17. århundrede, 1980

VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige Danske Ordsproge*, 1983-1988

Den danske Rigslovgivning

Udgiver: Aage Andersen

Tilsynsførende: Allan Karker og Inger Dübeck (Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie)

Finansiering: Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation og Thorvald Dreyers Fond

Langt senere end de andre nordiske lande fik Danmark én fælles lov for hele riget, nemlig med *Kong Christian Den Femtis Danske Lov* af 1683, men der var dog muligvis gjort forsøg på at tilvejebringe en sådan rigsomfattende lov allerede i første halvdel af 1200-årene. Efter landskabslovenes fremkomst i 1100- og 1200-årene stagnerede retsudviklingen dog ingenlunde. Perioden frem til omkring 1500 prægedes ganske vist af et ikke overvældende antal love, der i overvejende grad omhandlede forfatnings- og forvaltningsretten, men centralmagtens voksende betydning afspejledes i 1500-årene i en omfattende rigslovgivning i form af forordninger, ordinanser og recesser, der supplerede og ændrede reglerne i landskabslovene. Også Christian

3.s forsøg på at tilvejebringe en fælles lovbog for hele riget forblev uden resultat.

V.A. Secher udgav i årene fra 1887 til 1918 det lovristede værk *Corpus Constitutionum Daniæ*, der dækker lovgivningen i perioden fra 1558 til 1660. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har nu sammen med Kildeskriftselskabet efter moderne editionsprincipper tilvejebragt en udgave af lovgivningen i tiden indtil Christian 2.s landflygtighed. Med arbejdet med recesserne fra Christian 3.s tid bliver enderne bundet sammen og den ældre danske rigslovgivning tilgængeliggjort i tilfredsstillende form.

Manuskriptet til det fjerde bind omfattende 1523-1558 er udarbejdet og har passeret tilsynet. Udgiveren arbejder med at indarbejde kommentarerne i manuskriptet med henblik på at gøre teksterne trykklare.

Udkommet:

Den danske Rigslovgivning indtil 1400, 1971

Den danske Rigslovgivning 1397-1513, 1989

Den danske Rigslovgivning 1513-1523, 1991

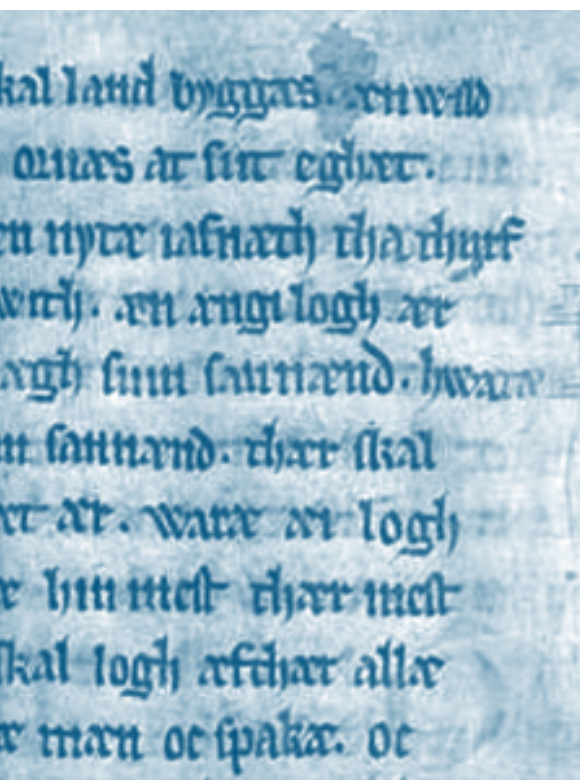
Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith») En brevveksling

Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Torben Nielsen og Lars Peter Rømhild

Det Kongelige Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden har der været stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV*, 1968-1970, ligeledes udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er, at Borup ikke mente, at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på, at »Udgivelsen af et udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«. »Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatterskab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom på, at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vort kendskab til Drachmann i »Edith«-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab han [Drachmann] aldrig rigtigt forvandt«.

Der er i 2011 ikke sket det store fremskridt, men arbejdet forventes genoptaget i løbet af 2012. Indtil dato er der transskriberet og kommenteret i alt ca. 300 breve.

Peder Hegelund: Susanna

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Susanna er Peder Hegelunds (1542-1614) gendigtning af Bibelens beretning om den kyske Susanne, som eftertragtes af to vellystninge. Den gode får sin belønning, og de onde får deres velfortjente straf. Hegelund stammer fra Ribe, og med udgivelsen af dette værk vil den påbegyndte række af gamle skolekomedier rimeligt dække de danske landsdele.

Etableringen af selve komedieteksten er tilendebragt, og etableringen af det omfattende mellemspil *Calumnia* er næsten fuldført. Tilbage står herefter udarbejdelsen af kommentarerne, afsnit om proveniens m.v.

William Heinesens breve. Et udvalg

Udgiver: Bergur Rønne Moberg

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg, Aldís Sigurðardóttir og Jørgen Schack

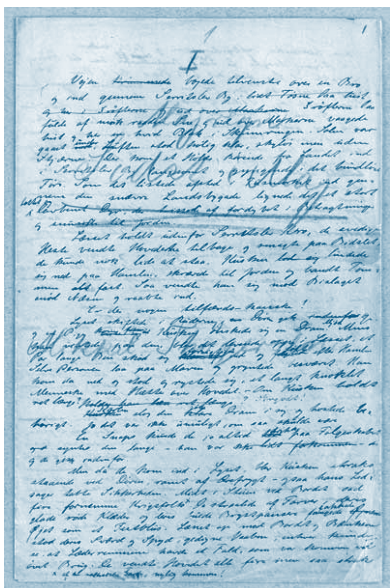
William Heinesens (1900-1991) lange brevskrivningsperiode omfatter perioden 1917-1990, dvs. fra før debuten i 1921 til efter udgivelsen af hans sidste fiktionssværk i 1985. Der foreligger tre brevsamlinger af Heinesen: et nyetableret arkiv opbevaret hos Heinesen-familien i Thorshavn, et ligeledes nyetableret arkiv af breve fra Heinesen til Ebba Hentze opbevaret på Det Kongelige Bibliotek og endelig endnu et Heinesen-arkiv på Det Kongelige Bibliotek fortrinsvis bestående af en brevkorrespondance mellem William Heinesen og Jørgen Frantz Jacobsen. Brevudgaven kommer til at indeholde breve fra alle tre brevsamlinger og vil således byde på eksempler på Heinesens brevkunst gennem ca. 70 år. Fortolkningsmæssigt åbner et bredt udvalg for en undersøgelse af brevene som et samlet grundlag for forfatterskabet og dets vej gennem størstedelen af det 20. århundrede.

Den 1. januar 2012 påbegyndte udgiveren et treårigt postdoc-projekt om William Heinesens breve og forfatterskab med titlen *Ekko over Atlanten. En kommenteret udgave af udvalgte breve af William Heinesen samt en tilhørende afhandling om brevene som værktøjlivelse*. Projektet vil blive udført på Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet.

Johannes V. Jensen: Kongens Fald

Udgiver: Sven Hakon Rossel
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald, 1900-1901, er et hovedværk ikke blot inden for Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatterskab, men inden for dansk litteratur overhovedet og er da også ved flere rundspørger blevet udnævnt til århundredets danske roman. En manuskriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulderen og følge selve skabelsesprocessen skridt for skridt: Denne kan følges ved hjælp af et letforståeligt notat-ionssystem. Udgaven er yderligere enestående derved, at der kun er ganske få kladder bevaret fra Jensens hånd.

Den færdige tekst inklusive indledning tilgik i efteråret 2010 tilsynet.

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter, der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år, hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hoverende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse, er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sande, uretoucheret realistiske billede af det myldrende lille samfund, der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Der arbejdes i første omgang med tillægget, da udgivelsen af Leonora Christinas egenhændige dansksprogede breve og aktstykker vil være en væsentlig forudsætning for sprogbeskrivelsen.

Udkommet:
 Leonora Christinas
Jammers Minde.
 Diplomatarisk udgave, 1998

Poul Martin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen og Kim Steen Ravn

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch og Flemming Lundgreen-Nielsen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været udgivet i sin vidtfavnende helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget lidt; en stor del af forfatterskabet foreligger alene i ofte vanskelige manuskripter med talrige varianter. Den nye kritiske, kommenterede udgave er planlagt til at omfatte fem bind. Første bind vil rumme alle de poetiske tekster, både Møllers egne digte og hans Homeroversættelser, og andet bind hovedværket *En dansk Students Eventyr*, 1824, samt den øvrige

prosadigtning. De følgende to bind vil omfatte strøtankerne samt de filosofiske afhandlinger og forelæsninger. I femte bind vil man finde Møllers anmeldelser, hans polemiske indlæg samt endelig et supplement til

Morten Borups brevuudgave, *Poul Møller og hans Familie i Breve*, 1976.

En endelig XML-standard efter omlægningen til TEI er i det forløbne år blevet fastlagt sammen med Karsten Kynde. Dette muliggør, at udgaven kan komme både i bogform og på internettet. Der foreligger nu en foreløbig version af et websted på: pmm.dsl.dk, hvor enkelte tekster er lagt op. Kommenteringsarbejdet fortsætter i ledige stunder.

Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger

Udgiver: Henrik Yde

Tilsynsførende: Jens Kr. Andersen

Finansiering: Beckett-Fonden, Carlsbergfondet

I behandlingerne af Martin Andersen Nexøs (1869-1954) omfattende forfatterskab har de store romanværker ofte sat de dele af

forfatter-skabet i skyggen, der udfoldede sig i andre genrer. Dette gælder ikke mindst kortprosaen.

Imidlertid

var Nexøs novellistiske forfatterskab ikke blot tilløb til de senere, modne romaner; forfatteren udgav mellem 1898 og 1946 løbende nye fortællinger og samlinger, hvoraf ganske mange har kvaliteter på højde med romanernes. I denne udgave medtages alle de ca. hundrede fortællinger, som forfatteren selv lod udgive i bogform.

Arbejdet er tilendebragt; udgivelsen afventer yderligere finansiering.

Henrik Pontoppidans brevvekslinger med brdr. Brandes

Udgiver: Flemming Behrendt, under medvirken af Henrik Loft Nielsen

Tilsynsførende: Per Dahl

Med alle tre brødre Brandes, Georg, Ernst og Edvard, stod Henrik Pontoppidan (1857-1943) på fortrolig fod, og de havde alle, som henholdsvis inspirator, arbejdsgiver og kritiker, på vekslende tidspunkter en vigtig indflydelse på hans arbejde. I alt er bevaret knap 300 breve mellem Pontoppidan og de tre, og de fremlægges her for første gang i en samlet helhed. Udgaven tilrettelægges både som webpubliation med kommentarer til det enkelte brev og som bog med tilføjet indledning og sammenbindende tekst mellem de kronologisk ordnede breve.

Teksten er etableret, og brevene er tilgængelige på henrikpontoppidan.dk. Det løbende arbejdet på netstedet med de hertil hørende noter er langt fremme, men den i bogudgaven forbindende tekst og efterskrift afventer færdigskrivningen af udgiverens biografi om Pontoppidan, forventelig i 2013.

Ole Rømers Triduum-observationer

Udgivere: Per Friedrichsen † og Chr. Gorm Tortzen

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen

Ole Rømers (1644-1710) astronomiske Triduum-observationer blev foretaget i dagene 20.-23. oktober 1706 på Rømers landobservatorium, Observatorium Tusculanum, med hans epokegørende instrument Meridiankredsen, Rota meridiana, der blev prototypen for alle senere observatoriers instrumenter. Resultatet af observationsrækken, Triduum, er kulminationen på Rømers livslange indsats for at forbedre såvel instrumenter som observationsteknik og overgår mht. præcision alle samtidige astronomer. I kort begreb drejer det sig om et stjernekatolog en miniature.

Arbejdet med udgaven, som skal foreligge på engelsk, er ved at tage endelig form. Manuskriptet på Det Kongelige Bibliotek er skannet, og teksten/observationerne er sammenlignet med foreliggende trykte udgaver, bl.a. den seneste på området: *Hipparcos-kataloget*. Indledningerne og de supplerende dokumenter til udgaven indeholder bl.a. omfattende oversættelser af Peder Horrebows latinske udførlige beskrivelser af Rømers mål, midler og metoder og landobservatoriets indretning og beliggenhed. Udgaven vil desuden indeholde en opdateret beskrivelse af Ole Rømer som astronom.

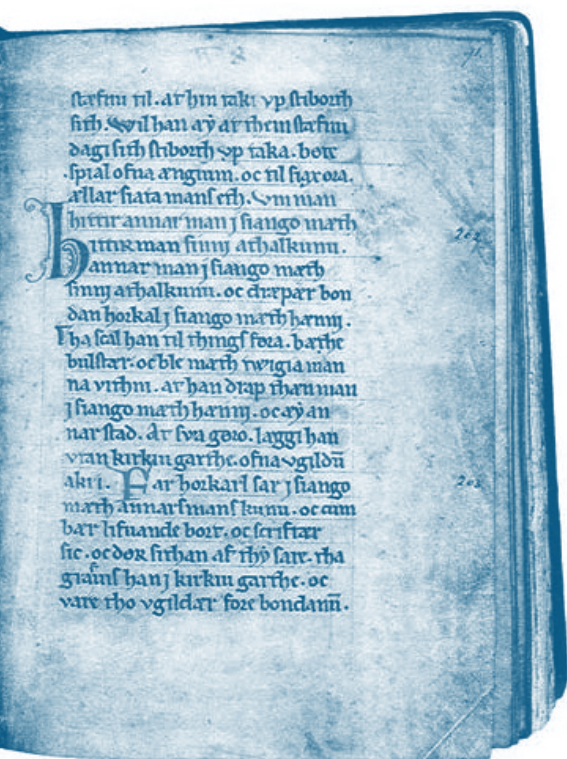
Udgivelsesarbejdet har ligget stille pga. dødsfald i udgiverkredsen, men forventes genoptaget ultimo 2012.

B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Ollrik Frederiksen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

Stockholm B 74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov er det ældste kendte dansksprogede håndskrift (ca. 1250) og derfor selvskrevet til udgivelse. Alligevel har det hidtil kun foreligget i faksimileudgave beregnet for kendere af ældre skrift. Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave vil dels bringe teksterne i bogstavret afskrift til brug for sprogforskningen, dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen vil blive den første der gælder de faktisk overleverede tekster og ikke formodede originaler rekonstrueret på uvist grundlag.

Afskriften er færdig, og oversættelsen foreligger i udkast. Det resterende arbejde hviler på grund af udgiverens andre opgaver.

Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV

Udgiver: Jens Lyster, under medvirken af Jens Højgård

Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Det sønderjyske Salmelegat, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, Thomas Laubs Mindefond

Hans Christensen Sthen (1544-1610) var latinskolektor og prædikant i Helsingør, siden provst i Malmø, og forfatter til 11 småskrifter af kristeligt opbyggelig eller moraliserende karakter. Flere af disse udkom i mange oplag op gennem 1600-tallet. Sthens læredigt *Lyckens Hiul* blev endnu trykt i 1737, og hans prosabønner udkom og blev læst frem til ca. 1770. Af hans salmer har 16 fundet vej til *Den Danske Salmebog*, 2002, og en lille håndfuld hører stadig til de hyppigst sungne.

Sthens forfatterskab formidlede de dengang nyeste tendenser i europæisk andagts- og opbyggelseslitteratur, idet Sthen havde sans for, hvad der rørte sig i tiden og med held lod sig oversætte eller gendigte til dansk. Således var han levende optaget af den del af den lutherske trestandslære, der behandler ægteskabet og forholdet husfader/herskab og tyende. Den faretruede jesuitiske aktivitet i Østersøområdet advarede han imod længe før nogen anden.

Bind III-IV er sat, og der læses nu sidstekorrektur. Bind III på 326 sider omfatter poetiske skrifter (salmer, brudeviser, læredigt) og prosaiske trøsteskrifter fra Sthens tid i Helsingør. Bind IV, der afsluttes med omfattende registre, er på 403 sider og rummer et polemisk skrift, et skrift om ægteskabet og et om tyendets

plads i samfundet, og endelig en adelig ligprædiken. Skrifterne i bind IV stammer fra Sthens tid i Malmø.

Udkommet:

I: *En liden Vandrebog*, 1994

II: *Christelige oc vdkaarne Bøner og En liden Haandbog*, 2003

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Harald Ilsøe og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømt for dets indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2012.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS. Romske Paffuers leffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografierne brydes af en rammefortælling om en ung dansker, der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om pave-regimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er det ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616)

andel i værket har været omdiskuteret; selv meddeler han i fortalen, at han har omarbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Århusbispen Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker

Udgivere: Karsten Christensen,

Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen

Tilsynsførende: Karsten Friis-Jensen, Harald Ilsoe og Allan Karker

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels (1542-1616) vigtigste historiske arbejder med parallel oversættelse af de latinske tekster. Der refereres til følgende tekster: 1) indledning til Saxo-oversættelsen, 1575, ved FL-N, 2) indledning til Adam af Bremen-udgaven, 1579, ved KS-P, 3) *Om den danske krønike at beskrive, 1578-1581*, ved LBM, 4) *Oratio de origine appellationis regni Daniae*, 1584, ved LBM og KS-P, 5) *Promus condus* ved KC, 6) afleveringsdokumenterne 1595 og 1618 ved KC, 7) fortalen til krøniken ved FL-N og 8) breve om planerne over krøniken ved FL-N.

Elektroniske tekster med tekstkritik foreligger nu for alle numre. Af de større latinske tekster er 2 og 3 oversat til dansk, mens oversættelsen af 4 er under udarbejdelse. Indledning og kommentar til 3 er kommet langt, mens de andre er i indledningsfasen. Til 4 vil Marita Akhøj Nielsen bidrage på grundlag af det materiale, hun har fremlagt i sin disputats fra 2004. Et grundlagsarbejde til indledningen til 2 er publiceret i *Fund og Forskning*, 2004. Den generelle indledning er ikke skrevet.

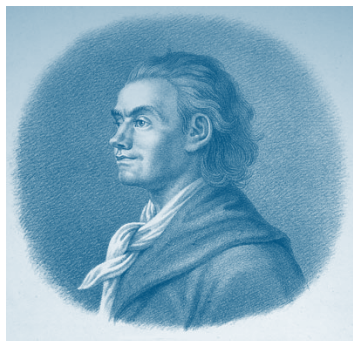

Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgiver: Henrik Andersson

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Liv Bliksrud (Det norske språk- og litteraturselskap)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i én samlet og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet, at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden*, 1776, og *Anno 7603*, 1785, er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer, at de bliver tilgængelige også for et publikum, der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Punktkommentarer til komedien *Anno 7603* er afleveret til tilsynet ultimo februar 2012. Der arbejdes videre med kommenteringen af versfortællingerne. Arbejdet er blevet sinket af udgiverens sygdom.

Georg Zoëga: Briefe und Dokumente

Udgiver: Øjvind Andreasen † og Karen Ascani

Tilsynsførende: Patrick Kragelund og Fritz Saaby Pedersen

Finansiering: Biubenfonden, Karen Ascani's Fond, Ny Carlsbergfondet og Velux Fonden

Øjvind Andreasen udgav i 1967 første bind af den danske arkæolog, numismatiker m.m. Georg Zoëgas (1755-1809) omfattende korrespondance indeholdende dokumenter fra fødselen i 1755 til juni 1785. De fleste af dokumenterne vedrørende de følgende år efterlod han transskriberet. Disse vil, i revideret form og suppleret med nyt materiale, danne udgangspunkt for de følgende bind, der omfatter materialet frem til Zoëgas død. Udgaven forsynes med et navneregister og et udvalgt stedsregister, der også vil omfatte det første bind. Real-kommentaren er udeladt, men til forskel fra bind 1 vil de følgende bind være forsynet med illustrationer.

Arbejdet er stort set tilendebragt, og udgivelsen går i trykken i den nærmeste fremtid.

Æbelholtbogen

Udgivere: Ivan Boserup, Bent Jørgensen, Chr. Gorm Tortzen samt Finn Kramer, Susanne Vogt og Bent Christensen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Karsten Friis-Jensen

Finansiering: Hillerød Kommune, Nordea-fonden

Æbelholtbogen er et senmiddelalderligt håndskrift fra Æbelholt Kloster i Nordsjælland. Det indeholder afskrifter af en stor del af klostrets privilegie- og adkomstbreve og giver på sine 100 blade indblik i klosterliv og klosteradministration i middelalderen, ligesom det kaster lys over bebyggelses- og afgiftsforhold i klostrets interesseområde.

Arbejdsgruppen har fastlagt grundteksten (latin og middelalderdansk) og er færdig med oversættelsen, der vil blive bragt synoptisk. De nødvendige sted- og personnavneregistre er etableret. Layoutarbejdet er afsluttet, og den afsluttende korrektur forventes tilendebragt medio 2012.

Emil Aarestrups breve

Udgiver: Eva Vikjær

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Keld Zeruneith

Emil Aarestrups (1800-1856) *Samlede Skrifter* foreligger i en definitiv udgave, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav 1922-1925 (og genudgav 1976). En samlet, kommenteret udgivelse af hans mange breve mangler derimod stadig, skønt dele af hans korrespondancer har været udgivet separat. Brevene udgør en vigtig facet af Emil Aarestrup både som litterær og som privat person, og de er et værdifuldt supplement til skildringen af hans samtid. Adskillige af brevene har ikke tidligere været udgivet, og en del af de udgivne er vanskeligt tilgængelige, spredte i ældre tidsskrifter.

Brevudgavens indhold er følgende: Bind I: Breve til Caroline. Bind II: Breve til Christian Petersen. Bind III: Breve til slægt og venner. Disse bind har passeret tilsynet og er tilgået redaktionen. Der arbejdes nu med opsætning af tekstbindene. Et sidste, bind IV: Kommentar, vil indeholde et omfangsrigt og allerede udarbejdet stof, bestående af noter, indledninger, biografiske oversigter etc. til de tre bind.

fifsamme / nu / Er nu pidd samme
som piddiggen dregno. Malles
acutus. q. nu cilla pidd samme. Malles
dus.

videtur lastat, passor sand tuller
ti. fars sand ginn part ingnu fjel,
sifans sand i bodne for lastat 40.

fithu / at / Er at laggv bvd und
pinn.

fithu / at / p. ing vi pithu. i. pithud, yden
p. p. thud, p. th. Er at san sagta und
nu fingus. Leviter pussare. q. at

at pithu, sin sin Er. s. at bann
dnu ud at dnu blivni, slage. Pro,
cidere. Virg.

san suan sag und nu samung. Le,
viter ferire. q. sigt om siglum
nas sand fithu und st und. Fo.

Gand skal ichu pithu ut pithu i min
kap. s. sand skal nok lade mig
gan, ingnu skade gion mig.

dicare. Cic. Pijere. Pest. At pithu
und andub und s. at gion noget
und andub fjaly.

fithu at / at / Er und nu pidd sam,
und at san noget sualy af.
minutim decurre. Virg.

Erivot pithu. cor micat. Ovi. In
vis blod pithu i dnu. Micat ani.
mus. Liv.

fithu und / at / Er und suan sag at
dnu noget und.

fithu / at / Er nu fin af tes, baftr
ygn und bog og andub falen, til
at lagn outt. sa. pa suand. Cu.

fithu pinn. Caspiu. galca. q. Urdum
Lin

Don. Sil. Capidulum. Fest.

fithu und / at / sigt om sigl, som und
dnu und sigt noget und. Fo.

fithu / at / p. ing vi pithu. i. pithu,
tu. p. pithu. und, und,
und. Er at sigt pithu i blodur

dicando deicere. Cic. q. und br
sundigst. at dnu noget til at
falde und. q. at san noget
und i noget und suan sag. Levi
ictu impellere. Cic. p.

Segmentare. o. fithu und pithu.
Dnu. Segmentata vestes. Mart.

fithu ud / at / Er und suan liden
sag. at san noget ud. Leviter
feriendo auferre. q. und

fithu / at / Er dnt, som nu ingnu
i pithu. Segmentum. Val. Multi,
tia. p.

fithu at san noget ud. Fodi
cando auferre. Cic.

fithu / nu / Er 120 Thalysand.

fithu / nu / Er, pa th. ut tonbantur
pithu tra at dnu figur. V. Dnu
und fithu thub fra dnt pithu, fithu
dnt thubt bog til, at op til bog,
pithu und dithub nu an nu
andub.

fithu / nu / Er nu pidd olfa, at pithu.
Er sil und. Securicula. Plau.

fithu / nu / Er, pa th. ut tonbantur
pithu tra at dnu figur. V. Dnu
und fithu thub fra dnt pithu, fithu
dnt thubt bog til, at op til bog,
pithu und dithub nu an nu
andub.

fithu / nu / Er nu maud lönlygn
Pennis. Cic.

fithu / nu / Er, pa th. ut tonbantur
pithu tra at dnu figur. V. Dnu
und fithu thub fra dnt pithu, fithu
dnt thubt bog til, at op til bog,
pithu und dithub nu an nu
andub.

fithu / nu / Er ut und thub, som pithu
at Lin. Arundo. Virg. Calamus.
Virg. pithu misile. Liv. Sagitta. Virg.

fithu / nu / Er ut und thub, som pithu
at Lin. Arundo. Virg. Calamus.
Virg. pithu misile. Liv. Sagitta. Virg.

fithu / nu / Er ut und thub, som pithu
at Lin. Arundo. Virg. Calamus.
Virg. pithu misile. Liv. Sagitta. Virg.

fithu / nu / Er ut und thub, som pithu
at Lin. Arundo. Virg. Calamus.
Virg. pithu misile. Liv. Sagitta. Virg.

fithu / nu / Er ut und thub, som pithu
at Lin. Arundo. Virg. Calamus.
Virg. pithu misile. Liv. Sagitta. Virg.

lidt om Moths ordbog fra indsamling til internet

Matthias Moth og hans ordbogsarbejde

Da den magtfulde oversekretær i Danske Kancelli, gehejmeråd mmm. Matthias Moth (1649-1719) for alvor gik i gang med sin danske ordbog, skete det med et brev til landets biskopper, dateret 30. november 1697. Det indledes:

Som mand til fædernelandets *reputation* sindet er effter haanden at samle, oc en gang til trycken at befordre et Dansk *Lexicon*, saa fuldkommet som det hafves kunde. Saa er min venligste begiering, her Biscop udi Hans Stifft vilde see sig om nogen viße personer (præster paa landet, Skolers betiente, eller andre vor Danske spraags elskere, oc derudi velforfarne) som til samme verk noget kunde *contribuere*.

Brevet fortsætter med praktiske anvisninger: Biskoppen skal hverve så mange medarbejdere, at hver kun skal have ansvaret for et par af alfabetets bogstaver, alle ord skal opføres i alfabetisk rækkefølge, og foruden glosernes betydning skal man notere fraser og faste vendinger. Hele ordforrådet skal optegnes, man skal sørge for »flitteligen at sanke alle de nafne, som skibsfolk, handverksfolk, bønder etc. bruge til deres reedskab« og til dyr og planter. Man skal »ubrugelige bønderord med flid samle«, og de gloser er så vigtige, at de skal noteres, selv om de tilfældigvis skulle begynde med et bogstav, man ikke har fået tildelt. Der gives en frist på et halvt til et helt år, men oversekretæren skal undervejs have månedlige indberetninger om arbejdets fremadskriden. Til gengæld forsikrer han, »at naar de herudi hafve ladet see deris flid, skulde de, naar noget forefalder, fremfor andre blifve *recommenderede* til befording, om de ellers til det de søge icke ere udygtige«.

Brevet med den grandiose plan for ordindsamlingen er bevaret i kladde, skrevet med Arne Magnussons hånd. Sammen med lister over bidragydere og dele af det indsendte materiale indgår den i hele det kompleks af manuskripter, der udgør Moths efterladte leksikografiske arbejder. De er nu er samlet på Det Kongelige Bibliotek under signaturerne Gammel kongelig Samling (GkS) 769-777 folio. De ni numre omfatter i alt 62 bind, og brevet til biskopperne er indbundet i GkS 773 I som nr. 11.

Mindre end to år efter skrivelsen til biskopperne døde Christian 5., og kort efter tronskiftet blev Moth afsat fra sine talrige offentlige hverv. Derved fik han meget mere tid til ordbogsarbejdet end før. Ganske vist er arbejdet efter hans

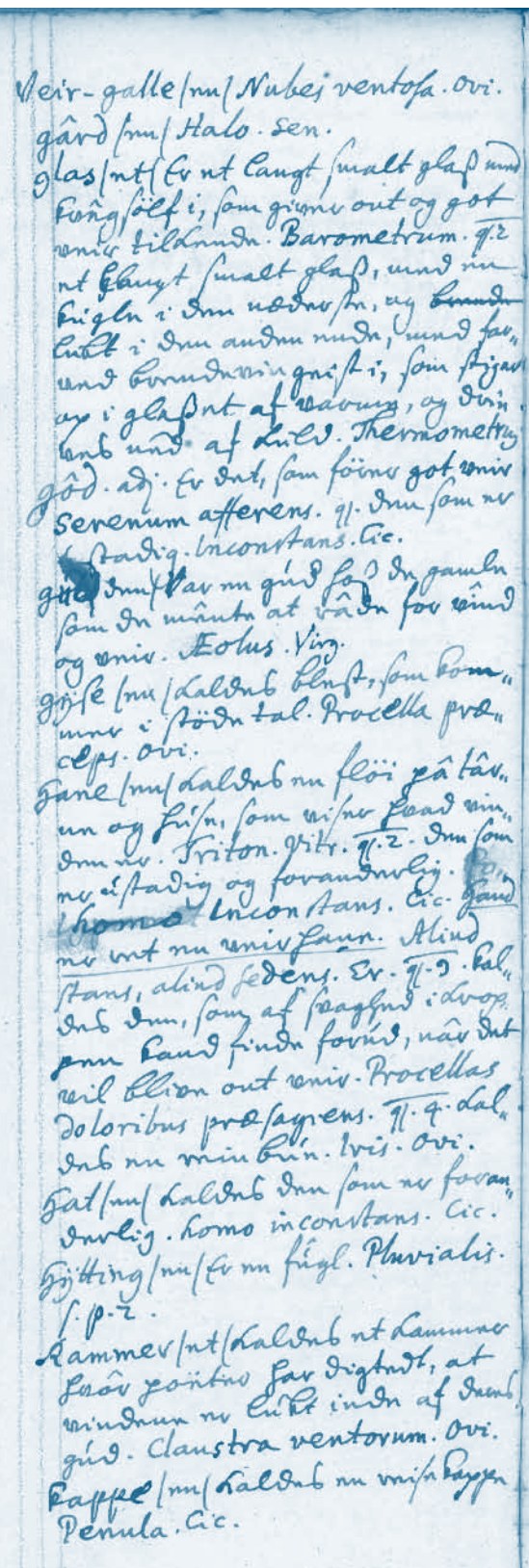
egne optegnelser »Begynt i Iesu Nafn at samles på d. 16 Martij 1680« (GKS 769 I, s. 1), men formentlig har han først taget fat på den egentlige redigering efter afskedigelsen. Han er begyndt med bogstav A, der øjensynlig har fungeret som prøvekuld; der er bevaret fem egenhændige redaktioner af A, tre

af B-F og to af resten. De tidlige redaktioner er arbejdsmanuskripter, gennemskudt med blanke blade og oprindelig skrevet i én spalte til højre på hver side med god plads til tilføjelser.

I den seneste redaktion har Moth ændret værkets anlæg fundamentalt. Han har opdelt det i to parter, en egentlig ordbog og en slags konversationsleksikon med fremmedord og betegnelser for en broget, men ret veldefineret gruppe emner: geografi, botanik, zoologi, anatomi og medicin. Desuden har han – til stort besvær for senere tider – forladt den strengt alfabetiske orden af artiklerne og har placeret sammensætninger og afledninger under grundordene.

Hele det enorme arbejde kan vi følge takket være de dateringer, Moth har skrevet over næsten hvert bogstavs begyndelse. Fx blev første redaktion af V indledt 31. januar 1704 og afsluttet 21. marts. Ni år senere, 26. april 1713, var han nået til at redigere bogstavet for anden gang – her har den pertentlige slider forsømt at anføre slutdatoen, men den fromme indledningsformel »I.N.I.« 'In Nomine Iesu' er ikke glemt. Andenredaktionen er en renskrift, og det er uvist, hvorfor Moth ikke tog det sidste skridt og fik sin ordbog trykt.

Opbygningen af den enkelte ordbogsartikel følger et ret fast mønster, som kan illustreres selv af en ganske kort artikel som *Veir-hane*.

I moderne opsætning kunne den tage sig ud som følger:

Veir-hane /en/

kaldes en fløi på tårne og huse, som viser hvad vinden er.
Triton. Vitr.

¶.2. den som er ustadig og foranderlig. *homo Inconstans.*
Cic. Hand er ret en veirhane. Aliud stans, aliud sedens. Er.

¶.3. kaldes den, som af svaghed i kroppen kand finde for-
ud, når det vil blive ont veir. *Procellas doloribus præagiens.*

¶.4. kaldes en reinbue. *Iris. Ovi.*

Som det fremgår, er artiklerne informationsmættede. Umid-
delbart efter opslagsordet meddeles ordklasse og køn (for
substantiver samlet i artiklen, her »en«), oftest fulgt af bøj-
ningsoplysninger. Dernæst kommer betydningsdelen, hvor hver
betydning forsynes med en dansk definition og en oversæt-
telse til latin, den sidste med summarisk kildeangivelse i form
af gængse forkortelser af latinske forfattere, her Vitruvius,
Cicero, Erasmus og Ovid. Til betydning 2 har Moth noteret en
ordforbindelse, markeret ved understregning og belyst ved en
latinsk parallel.

Mens kilderne til det latinske stof stort set meddeles, er
den eneste danske hjemmelsmand, der nævnes, Peder Laale.
Vor fornemste Moth-kender, Svend Eegholm-Pedersen, har
konstateret, at der i førsteredaktionen også henvises til de
gamle viser, ligesom der er en del brugsoplysninger, fx om et
ords eller en betydnings dialektale karakter. Set med efter-
tidens øjne var det et fejlgreb at fravælge disse informationer i
slutredaktionen, for manglen på kilde- og brugsangivelser har
været senere leksikografers vægtigste anke mod Moths værk.
Til gengæld har man værdsat hans registrering af bøjningsfor-
mer, hans sikre betydningsopdeling og præcise definitioner,
hans righoldige eksempelmateriale, som har fastholdt datidens
kollokationer, og ikke mindst hans interesse for samtidens
talesprog.

Moth var ikke den første, der arbejdede på en dansk ord-
bog. Allerede i 1510 blev Christiern Pedersens latinsk-danske
vokabular trykt, og flere fulgte. Ordbøgerne fra 1500-tallet og
det tidlige 1600-tal havde latinindlæringen som deres primære
formål.

Men midt i det 17. århundrede skete der en markant ny-
orientering. En række lærde iværksatte efter tysk forbillede
en målrettet indsats for at opdyrke modersmålet. Tidligst
gjaldt kultivering af dansk det digteriske sprog, udmøntet
i en række metriske værker. I næste fase fulgte sprogbeskri-
velser, den berømteste Peder Syvs *Nogle betenkninger om
det Cimbriske Sprog* fra 1663. Her opstiller Syv et program for
»det Cimbriske sprogs uddyrkelse« (s. 30), og til den er først

en grammatik og dernæst en »Nafne- eller Glosebog« fornøden (s. 31). Han arbejdede selv på en sådan glosebog, og det samme gjorde en række præster og skolefolk.

Disse mænd stod i livlig kontakt med hinanden og med Moth, i et komplekst forhold præget af venskaber og samarbejde, rivalisering og polemik, understøttelse og magtudøvelse. Hele dette lærde netværk arbejdede på en bred front med modersmålets opdyrkning – til fædernelandets *reputation*.

Udnyttelsen af Moths ordbogsmanuskripter

Samtidig med Moth, men uden kendskab til hans leksikografiske arbejde, var Frederik Rostgaard (1671-1745) begyndt på sit eget projekt for en dansk ordbog. Den skulle omfatte hele det danske ordforråd, forsynet med oversættelser til latin. Rostgaard havde flere hjælpere til arbejdet, og i 1737 trådte historikeren Jacob Langebek til. Han formulerede en plan for værket og sled sig med stigende ulyst gennem redigeringen af alfabetets første halvdel. Efter Rostgaards død udtalte han sin uvilje mod at fortsætte »saa strengt, vidtløftigt og uangenemt et Arbeid« (citeret efter *Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742-1942. Samlinger til Selskabets Historie*, ved Asger Lomholt, III, 1960, s. 220). Ordbogsprojektet var tæt på at gå helt i stå.

Men i 1753 tilbød Moths arvinger at sælge hans samlede leksikografiske arbejder til kongen, og på Langebeks anbefaling blev materialet erhvervet. Inden hans eget manuskript gik i trykken, skulde det forbedres »af det store Sl. Geheime Raad Moths Verk, saa vidt behøvedes« (s. 223). Trods et kongeligt pålæg om ordbogens fuldførelse skete der intet i sagen, før Videnskabernes Selskab i 1776 gjorde ordbogssagen til sin, ihukommende den gamle sandhed, »at et Sprog og dets forbedring meere tiener til at forevige stoore naune, og Bedrifter end de største Colosser og Pyramider« (s. 224). Værket, der officielt hed *Dansk Ordbog udgiven under Videnskabernes Selskabs Bestyrelse*, kom til at gå under navnet Videnskabernes Selskabs Ordbog (VSO). Efter den oprindelige og ufravigeligt fastholdte plan skulle den udarbejdes på grundlag af Langebeks, Moths og Rostgaards manuskripter. Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket udlånte generøst disse håndskrifter til redaktørerne af de enkelte bogstaver.

Det blev fatalt i ulykkesåret 1807. Da København blev belejret, ønskede rektor for Metropolitanskolen L.N. Nissen, som var i gang med bogstav P, at aflevere Moths og Rostgaards manuskripter til ordbogskommissionens formand, E.N. Viborg. Efter bombardementet fortalte formanden i sin beretning til kommissionen:

Jeg havde nogen Betænkelighed ved at modtage dem, da ieg ikke holdt det raadeligt at samle alt Ordbogen vedkommende paa et Sted, for ey at tabe det hele paa eengang. Fordeelt var det følgelig mindre Fare udsat, og ieg satte den Tillid til enhver Medarbejder for Ordbogen, at han som Videnskabsmand vilde i paakommende Jldsvaade fornemmelig frelse et Manuskript, som kan tages under Armen. Saasnart første Bombarderings Nat viiste, at Christianshavn var den Deel af Hovedstaden som var mindst udsat for Bomberne, flyttede ieg alt, hvad som hørte til Ordbogen her fra Videnskabernes Selskabs Værelser til Veterinærskolen, og gik ogsaa under Bombernes Hvislen, Skrald og Drøn til den latinske Skole for at afhente de forømtalte Materialier, men var saa vanheldig ikke at finde Doctor Nissen hjemme. Bombarderingsens Tiltagelse forbød mig at komme oftere, og dets Rædseler satte Doctor Nissen i den Forfatning, at han forglemte at tage sine Manuskripter med sig da den latinske Skole lagdes i Aske. (s. 273)

Af Moths manuskripter brændte bogstaverne P, R i ordbogen og O, P, R i leksikonnet (Q var forvist fra Moths værk). Til alt held er førsteredaktionen bevaret komplet.

Redigeringen af VSO fortsatte, i stadigt stigende grad ude af trit med samtiden, bundet, som man var af de oprindelige principper. I 1905 udkom endelig sidste bind. Det indledes med en fortale af ingen ringere end Vilhelm Thomsen og Ludvig Wimmer. De lægger ikke skjul på ordbogens svagheder, men fremhæver dog dens blivende betydning for kendskabet til det danske sprogs historie. »Allerede den Omstændighed, at den ... har optaget største Delen af det Stof, der er samlet i Moths store haandskrevne Ordbogsarbejde, vil altid give den en særlig Værdi« (VSO VIII, 1905, s. VII).

Blandt VSO's talrige redaktører var en af de bedst kvalificerede Christian Molbech. Han beskrev som den første den danske leksikografis historie (i en omfattende artikel i *Nye Danske Magazin*, 1827), og han udarbejdede selv flere ordbøger. Den mest betydningsfulde er *Dansk Ordbog indeholdende det danske Sprogs Stammeord, tilligemed afledede og sammensatte Ord, efter den nuværende Sprogbrug forklarede i deres forskiellige Betydninger, og ved Talemaader og Exempler oplyste* fra 1833 (anden forøgede udgave 1854-1859). I fortalen resumerer han sin store leksikografihistoriske artikel og vedgår sin gæld til Moths vidunderligt righoldige ordbog (s. IV-VII). Naturligvis er den ikke fri for fejl og mangler, hvortil hører Moths egne nydannelser og udeladelsen af kildeangivelser ved de danske ord og vendinger, der er hentet fra hele dobbelmonarkiet og altså indbefatter en del norsk og i mindre omfang også islandsk stof. Af den grund har Molbech forholdt sig kritisk til

de ord og betydninger fra Moth, der ikke havde hjemmel i den almindelige sprogbrug omkring 1830. I det omfang, han har medtaget den type stof, er det blevet markeret som forældet, sjældent eller usædvanligt, ligesom Moth er anført som kilde. Trods VSO's og Molbechs egen udnyttelse af Moths materiale ville det have været overordentlig nyttigt at få trykt Moths endelige redaktion af ordbogen aldeles uforandret. Den er nemlig

et paa sig selv beroende, yderst vigtigt *historisk* Bidrag til Kundskab om Sprogbrugen og Ordforraadet i vort Modersmaal, saaledes som det var ved Overgangen fra det 17de til det 18de Aarhundrede; og det ikke allene i *Skriftsproget* ... men ogsaa i den mundtlige Tales Udtryk, lige indtil Almuens og Hverdagssprogets laveste Kreds. (s. V)

Med den *reputation*, Moths ordbogsmanuskripter havde, måtte de få en vigtig plads, da hans ambition om et »Dansk *Lexicon*, saa fuldkommet som det hafves kunde« – næsten – blev realiseret, 275 år efter at han selv første gang satte pennen til papiret i den anledning. Indledningen til *Ordbog over det danske Sprog* åbner med en mønstring af forgængerne i arbejdet med »en ordbog, hvis maal er at give en skildring af det danske sprog«. Og Moth var den, »der undfangede ideen til et saadant værk – og virkeliggjorde den« (ODS I, 1918, s. XV). Hans indsats præsenteres med umådelig respekt, men ikke kritikløst:

Da Moth har medtaget mange dialektord, norske ord og adskillige af ham selv dannede sammensætninger, og da vi ikke har noget sikkert middel til at udskille disse fra de ord, der tilhørte hin tids danske rigssprog, idet brugsbetegnelser er yderst sjældne i Moths ordbog, medtages fra denne kun de ord, der i *forvejen* findes i vort materiale. (s. XLV, note 1)

Værdien af Moths ordbog for *Ordbog over det danske Sprog* ligger da hovedsagelig i, at den tillader en tidlig datering af en lang række ord og betydninger, som ellers først er afhjemlet betydeligt senere.

Ordbog over det danske Sprog har udnyttet det Mothske materiale i videre omfang og mere konsekvent end VSO og Molbech: Foruden den seneste redaktion af selve ordbogen (med kildebetegnelsen *Moth*) er både konversationsleksikonnet (*Moth.Conv.*) og førsteredaktionen (*Moth²*) excerperet. Og det er sket flittigt. Søgninger i den elektroniske udgave giver ca. 38.000 referencer til *Moth*, heraf ca. 650 til *Moth²*. Mere sigende end de nøgne tal er det måske, at der i gennemsnit er en henvisning til Moth i hver eneste spalte.

Fru Dr. phil. Lis Jacobsen og Underbibliothekar cand. mag. Juul-Jensen, Lederne af Ordbogens Udgivelse, ved en af Ordbogshylderne paa Det kgl. Bibliothek. Paa Reolens øverste Hylde ses sidste Reduktion af Matthias Moths berømte Ordbog, der udgør 60 Foliaenter i Pergamentbind, skrevne med Moths egen Haand.

Moths manuskripter stod da også bekvemt fremme på ord-bogshylderne bag læsesalen på Det Kongelige Bibliotek. På fotografiet (fra *Illustreret Tidende*, nr. 43, 1918, s. 602) ses sidsteredaktionen over Lis Jacobsens hoved, om ikke i Juul-Jensens hænder.

Helt kort skal det nævnes, at også en række specialordbøger har Moths manuskripter blandt deres kilder. Det gælder dialektordbøger, lige fra Molbechs *Dansk Dialect-Lexikon*, 1841, til *Ømålsordbogen*, 1992-, lige så vel som historiske ordbøger. I Otto Kalkars *Ordbog til det ældre danske sprog (1300-1700)*, 1881-1918, bygger ikke helt få artikler udelukkende på Moth. Imponerende nok har Kalkar excerperet både førsteredaktionen og den endelige redaktion, dog uden at specificere, hvilken version han har brugt. Også *Holberg-Ordbog* har draget nytte af Moths materiale i den seneste redaktion (V, 1988, sp. 1583).

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgivelsesplaner

I Selskabets præliminære stiftelsesbrev af 8. april 1911 opregnes en række værker, der tænkes udgivet (faksimile i *Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Fyrretyve Års Virksomhed 1911 · 29. april · 1951*, 1951, efter s. 32). Til dem hører »*Gamle danske Grammatikere, Metrikere og Ordbogsforfattere*«. Takket være denne formulering kunne Lis Jacobsen siden hævde, at udgivelsen af Moths ordbogsmanuskripter har »stået på vort selskabs program siden dettes stiftelse« (i brev til Undervisningsministeriet af 9. september 1943).

Der skulle nu gå lang tid, før Det Danske Sprog- og Litteraturselskab tog Moth-udgivelsen op. Det første tegn på aktivitet er et brev til medlemmerne af 23. december 1941:

Bestyrelsen har bragt i erfaring, at der vil være en mulighed for af den bevilling, staten stiller til rådighed til afbødning af arbejdsløshed indenfor de grafiske fag, at få midler til fremstilling af kulturelle publikationer, som ikke på anden måde vil kunne gennemføres. Anmeldelse af sådanne publikationer skal være Arbejds- og Socialministeriet i hænde snarest, hvorfor vi til behandling af sagen har berammet ekstraordinært medlemsmøde til *lørdag den 3. januar 1942 kl. 16* på selskabets kontor.

Tiende og sidste forslag til drøftelse og beslutning er en udgave af Moths ordbog. Først på årsmødet i 1943 blev udgaven foreslået med årsberetningens myndige ord: »En udgivelse af dette enestående værk har længe været påkrævet«. I september lykkedes det at få bevilget lønmidler til to arbejdsledige kandidater, der skulle afskrive hele Moths sidste redaktion; afskrivningen ansloges at ville tage to år. Planen var, at afskriften skulle være trykgrundlag for en videnskabelig udgave med varianter fra de tidligere redaktioner. Carlsbergfondet støttede arbejdet og var udset til at finansiere det omfattende udgiver- og tilsynsarbejde med varianter, verbalkommentarer, håndskriftbeskrivelser, en biografi af Moth, en redegørelse for hans fonetiske og grammatiske system og en sproglig bestemmelse af hele værket.

Afskrivningen begyndte i januar 1944. Instruksen lød på, at Moths tekst skulle afskrives helt nøjagtigt, og i marginen skulle hans egne rettelser anføres. Der skulle skrives på »tværlinieret foliepapir, hvoraf afskriverne benyttede de øverste 2/3, medens den nederste 1/3 var forbeholdt udgiverne til varianteparatet« (referat af samtale mellem Carl S. Petersen, Jørgen Glahder og Aage Hansen den 16. november 1943).

Colus. Ving.

Veir-gjæse/fer kaldes blesk, som kommer i stode tal. Procella graciceps. Cwi.

Veir-hane/fer kaldes en flói på bærne og huise, som viser hvad vinden er. Trison. Vitr. 9T.2.

rettet fra Poly ?

den som er uistadig og foranderlig. homo inconstans. Cic. Hand er ved en veirhane alind stans, alind redens. Er. 9T.3. kaldes den, som af svaghed i kroppen kaand finde fortid, når det vil blive ont veir. Procellas dolovibus prasagiens. 9T.4. kaldes en veir-bue. Iris. Cwi.

Veir-had/fer kaldes den som er foranderlig. homo inconstans. Cic.

Veir-hjætting/fer er en fugt. Pluvialis. spz.

Veir-kammer/fer kaldes et kammer hvor pointer hat digted, at vindene er lilet inde af deres gid. Glausbra vendorum. Cw.

Veir-kappe/fer kaldes en reise-kappe. Ternula. Cic. //

Veir-kæise/fer kaldes en stekte blesk som været kiorn stakted. Procella graciceps. 9T. en lille vind. Cwra. Cwi.

V. 95.

Veir-kiste/fer er area pneumatica.

Veir-konge/fer er vind over vindene. Co-

rettet fra Gu.

hus. Ving.
Veir-kule/fer Colipila. Vitr. 9T. et lille ån-dende. Cwra. Cwi.

Veir-mölle/fer er en mölle, som drives af veir. allota pneumatica.

Arbejdet blev ikke klaret med fire årsværk. Først i årsberetningen 1951-1952 meldes afskrivningen afsluttet, og da havde fem arbejdsledige kandidater været i sving, ganske vist på deltid og i varierende omfang. Med klart læselig håndskrift har de omhyggeligt kopieret hele slutredaktionen, suppleret med førsteredaktionen af de brændte bogstaver. Undervejs opstod der forudsigeligt problemer med finansieringen, og kort efter krigen fik Lis Jacobsen gjort Einar Munksgaard interesseret i projektet - »Det vilde være frygtelig morsomt, om det skulde lykkes«, slutter hun 3. juli 1946 et brev til den lærde forlægger.

Det gjorde det ikke. På årsmødet i 1953 måtte bestyrelsen give den bitre meddelelse, at man havde besluttet at opgive trykningen - »Carlsbergfondets formand havde udtrykkelig overfor administrator erklæret, at Moths ordbog hører til de sager, som Carlsbergfondet ser på med den største betænkelighed«. Det rejste en efter referatet at dømme intens diskussion, hvor filologerne fylkedes til forsvar for Moth. Skautrup

foreslog, at man undersøgte de potentielle brugeres interesse for en udgave, og det blev besluttet. I marts 1954 udsendte Selskabet da en subscriptionsindbydelse for at »undersøge, hvor stor interesse der indenfor fagfolks kredse vil være for en udgave af denne art«. Resultatet var skuffende, og udgaven blev stillet i bero.

Dog ikke for altid. Under 22. november 1974 noterede Selskabets administrator, Erik Dal, i sin DSL-dagbog:

I forbindelse med ordsprogsarbejdet fik *Iver Kjær* og *Kousgaard Sørensen* lyst at se Moth-materialet og fik det forevist af frk. Søndergaard. Kjær ringede senere og udtrykte sin begejstring over det samt forundring over, at man efter en kostbar afskriverindsats har ladet det ligge ... Han mente, at man trods materialets uhyre omfang (12000 sider) måtte finde udvej for at xerografere et passende antal kopier og mente, at Nordisk Institut måtte kunne indgå i et samarbejde. Jeg bad ham sende bestyrelsen en indstilling herom, helst med tal i.

Det blev indledningen til omfattende sonderinger af mulighederne for at mangfoldiggøre Selskabets afskrift ved fotokopiering, mikrofilm, microfiche eller offsetduplikering – det sidste ville forudsætte, at afskriften blev afskrevet på maskine. I betragtning af, at alle disse teknikker for længst er håbløst forældede, var det nok godt, at også disse bestræbelser kuldsejlede.

Digital Moth

I hundredåret for den første lancering af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgivelsesplan lysnede det endelig. Den 20. december modtog Selskabet Carlsbergfondets tilsagn om at yde støtte til projektet *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*. Projektet er beskrevet andetsteds i årsberetningen (s. 62), og i denne sammenhæng skal der udelukkende fokuseres på udgivelsen af Moths ordbog.

Som de tidligere faser af historien om Moth og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab begyndte dette foreløbig sidste kapitel som et meget ambitiøst projekt. Den første idé var at kopiere succesen med *Ordbog over det danske Sprog* ved at lade materialet afskrive af to hold lige så dygtige som underbetalte kinesiske skrivere. Og hvorfor ikke gå direkte til Moths original – hvis man ikke forstår dansk, er det vel lige meget, om man kopierer Moth eller fem arbejdsledige kandidater? Hele den originale slutredaktion og særligt interessante dele af det øvrige materiale skulle digitaliseres og linkes til de enkelte artikler.

Der blev indhentet tilbud på skanninger, opstillet kalkuler over it-arbejdets omfang og udført beregninger af Moth-materialets størrelse. Dernæst blev der udarbejdet et omfattende udbudsmateriale, som blev lagt på en hjemmeside, og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab henvendte sig til universitetet i Trier, der tidligere har stået for kontakten til det kinesiske afskrivningsbureau. Svaret var definitivt – og negativt: Afskrivning af håndskrift forudsætter kendskab til sproget.

Ikke desto mindre blev andre udenlandske firmaer på lige fod med danske anmodet om at afgive tilbud på den nu præcist definerede opgave: indastning af Selskabets afskrift i et nærmere angivet format. Der indkom en del tilbud, men kun fra danske firmaer. Det bedste kom fra AP Data, som har indtastet Det Kongelige Biblioteks håndskrevne kataloger. Så snart bevilligen var i hus, gik Selskabets it-afdeling i gang med at programmere en brugergrænseflade, så indastningen kunne begynde planmæssigt den 1. februar. I skrivende stund er AP Data nået til F i ordbogen – en noget hurtigere proces end den tidligere afskrivning i hånden. Indastningen forventes afsluttet med udgangen af 2012.

Opslagsord	Veir-hane
Brødtekst	/en/ kaldes en fløi på tårne og huse, som viser hvad vinden er.
Rød	Triton. Vitr.
Brødtekst	¶.2. den som er ustadig og foranderlig.
Rød	homo Inconstans. Cic.
Brødtekst	Hand er ret en veirhane.
Rød	Aliud stans, aliud sedens.
Brødtekst	¶.3. kaldes den, som af svaghed i kroppen kand finde forud, når det vil blive ont veir.
Rød	Procellas doloribus præsaq
Brødtekst	¶.4. kaldes en reinbue.
Rød	Iris. Ovi.

Den kommende udgave adskiller sig væsentligt fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs tidligere planer. Det skyldes dels mediet, dels læren fra de gamle projekter. Udgivelsen er begrænset til selve ordbogs- og leksikonartiklerne, mens parateksten, bl.a. Moths dateringer, udelades. Der tages udelukkende hensyn til Selskabets afskrift, og de tekstkritiske noter i marginen forbigås, ligesom de tidligere redaktioner ikke udnyttes. Der er altså ikke tale om en traditionel videnskabelig udgave, ikklædt nutidens elektroniske form, men om en decideret digital udgivelse.

Det betyder ikke bare renoncering på den trykte udgaves fortræffeligheder, men også nye muligheder. Teksten indtastes i en database i det format, XML, der i dag skønnes mest holdbart og hensigtsmæssigt. Samtidig sker den første opmærkning. I feltet *Opslagsord* indskrives lemma, i *Brødtekst* tekst, der i DSL-afskriften er umarkeret, dvs. hovedsagelig dansk. Den mystificerende betegnelse *Rød* på den tredje type felt, der anvendes under indtastningen, skyldes, at afskriften understreger latinske afsnit med rød blyant – desværre først fra midt i ordbogens bogstav R.

Resultatet af indtastningen bliver altså en meget stor database med opmærket tekst. Den skal viderebearbejdes. Allerførst vil en korrekturlæsning være ønskelig. Dernæst planlægges det at opløse de hyppige forkortelser, fx »Cic.« for Cicero i de latinske tekstdele, i hvert fald i det omfang, det kan ske automatisk. En opmærkning af teksten med kategorierne ordklasse og bøjning vil formentlig kunne foretages semi-automatisk. Mere arbejdskrævende vil det være at foretage en markering af kollokationer, brugsoplysninger og danske kilder. I senere faser vil teksten yderligere kunne beriges med links til Selskabets afskrift og til Moths original (hvis de bliver digitaliseret), ligesom det vil være teknisk muligt at inkorporere varianter fra de tidligere redaktioner – men den opgave er endog meget tidkrævende og forudsætter højt kvalificeret arbejdskraft.

Databasen skal præsenteres på en hjemmeside, hvor det vil være muligt at foretage søgninger med de opmærkede kategorier som parametre. Det er tanken, at Moth skal kobles til Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs eksisterende ordbogsressourcer, så man fra én side kan søge i Moths værk, *Holberg-Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Den Danske Ordbog* – og forhåbentlig også *Gammeldansk Ordbog*.

Perspektivet er svimlende, og med de tidligere udgivelsesplaners skæbne in mente er det betryggende, at den elektroniske udgave i første omgang kan være relativt enkel for siden at blive forfinet og udvidet. Selv om der forestår et stort arbejde, tør man godt allerede nu glæde sig over, at Moths danske Lexicon snart vil blive publiceret, om ikke perfekt, så dog perfektibelt.

Marita Akhøj Nielsen

Barokkens opdyrkning af det danske sprog

Medarbejdere: Jens Bjerring-Hansen og Marita Akhøj Nielsen (projektleder)

Finansiering: Carlsbergfondet

I baroktiden iværksattes en række arbejder for at opdyrke det danske sprog, så det kunne hævde sig på europæisk niveau. Inspirationen kom især sydfra, mest betydningsfuldt fra Die Fruchtbringende Gesellschaft i Weimar. Tidligst gjaldt kultivering af modersmålet det digteriske sprog, udmøntet i en række metriske værker, som for længst er udgivet. I næste fase fulgte sprogbeskrivelser, og disse grammatikker er ligeledes blevet udgivet. Tidens tredje sprogvidenskabelige projekt var udarbejdelsen af en ordbog over det danske sprog, der i modsætning til de ældre leksikografiske arbejder skulle have modersmålsbeskrivelsen og ikke latinundervisningen som sit hovedformål. Der er overleveret mange tilløb til en sådan ordbog, næsten alle utrykte. Langt det største og mest betydningsfulde manuskript er Matthias Moths ordbog, som blev påbegyndt i 1680 og redigeret i perioden 1699-1719. Den er også i international sammenhæng enestående ved at dække hele sin samtids ordforråd, herunder en formidabel samling faste udtryk. Opslagsord og ordforbindelser er forsynet med oversættelser til latin, og dette stof har hidtil været helt oversat. Moths ordbog er udnyttet af alle senere store danske modersmålsordbøger, men er aldrig blevet udgivet, selv om det til stadighed har været et ønske i filologiske, litteraturhistoriske og lingvistiske forskningsmiljøer. Periodens sprogvidenskabelige

pionérarbejde blev udført af passionerede enkeltpersoner og magtfulde embedsmænd. Denne relativt lille gruppe mænd stod dels i personlig kontakt, dels holdt de sig orienteret om internationale strømninger.

Det er projektets ambition at se alle disse bestræbelser som led i én samlet bevægelse. Det ene hovedsigte er at udarbejde en elektronisk udgave af Moths ordbog, det andet at udforske den kulturhistoriske kontekst for periodens opdyrkning af det danske sprog.

Den elektroniske udgave af Moths ordbog redigeres af Marita Akhøj Nielsen i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs it-afdeling og *Afdelingen for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*. Udgaven bygger på den afskrift af Moths slutredaktion, som Selskabes iværksatte i 1940'erne med henblik på en trykt udgave. Afskriften indtastes i XML-format direkte i en struktureret database på DSL's server af firmaet AP Data og skal siden efterbehandles, dels korrekturlæses, dels opmærkes yderligere, især mht. ordklasse, bøjning og henvisninger til latinske forfattere.

Den kulturhistoriske kontekst undersøges i Jens Bjerring-Hansens postdoc-projekt »Verden af ord. Om indsamling som projekt og praksis i lærdomskulturen o. 1700«. Undersøgelsen vil kaste lys over de mange sproglige og litterære indsamlingsprojekter, som iværksattes o. 1700. De centrale spørgsmål er, hvordan og hvorfor man da – som aldrig før eller siden – satte sig for at indsamle, sortere og formidle danske ord, tekster, manuskripter og tryk. Det empiriske materiale består af en række epokegørende tiltag, som ikke tidligere er blevet betragtet under ét. Foruden ordbøger (først og fremmest Moths

pionérværk, men også P. Syvs og Fr. Rostgaards strandede arbejder) drejer det sig om de første bibliografier over danske tryk (P. Terpagers og Syvs aldrig trykte Boglader, ca. 1680), en systema-

tisk bogsamling (Karen Brahes), den første antologi over moderne dansk digtning (J. Wielandts Samling etc., 1725-1726) samt det tidligste eksempel på genren 'samlede skrifter' (Terpager, Rostgaard og H. Grams Bording-udgave, 1735). Inspireret af aktuelle tendenser i den internationale udforskning af tidligt moderne lærdomsmiljøer vil projektet af-dække de brudflader, der kendetegnede samlerarbejdet: mellem videnskab og politik, passion og profession, kollektivitet og konkurrence, privat og offentligt, utrykt og trykt. En arbejdstese er, at en moderne informationskultur, som indsamlingsprojekterne både er et udslag af og modtræk mod, sætter sig igennem o. 1700. Således vil der tilvejebringes et historisk relief for nutidens mange digitale arkiv- og udgivelsesprojekter, herunder en e-udgave af Moths ordbog.

Bestyrelsen indstiller projektet til årsmødets vedtagelse med Jens Bjerring-Hansen og Marita Akhøj Nielsen som medarbejdere, Dorthe Duncker og Flemming Lundgreen-Nielsen som tilsynsførende.

Herman Bangs breve

Udgiver: Gert Posselt

Herman Bangs (1857-1912) position i nyere dansk prosahistorie er helt central, og interessen for hans forfatterskab har gennem mange årtier været stabil, endda måske støt stigende. I løbet af de sidste ti år er der i udgivelses-sammenhæng taget et svømmes-kridt med de tekstkritiske udgaver af hans fiktionsprosa og af »Vekslede Themaer« samt hans teateressayistik, senest kulmine-rende med Bang-bibliografiens skelsættende overblik. Set i lyset heraf fremstår savnet af nem og overskuelig adgang til hans udstrakte korrespondance desto stærkere.

Bang meddelte sig flittigt via breve og telegrammer til en omfattende personkreds, som reflekterer hele hans mangesidede virke gennem 35 år som forfatter, journalist, oplæser og teatermeneske. Kun relativt få af hans breve er hidtil udgivet, fyldigst ca. 70 breve til Peter Nansen 1883-1887 (udgivet 1918) og (næsten) alle breve til Fritz Boesen (udgivet 1951), men begge i utilfredsstillende stand med mange anonymiseringer o.l. Et lille antal breve fra og til ham indgår i de brevudgaver, som angår fx Bjørnstjerne Bjørnson og Amalie Skram.

Det Kongelige Bibliotek rummer ca. 2.500 breve fra Bang til mange forskellige adressater, heraf ca. 500 til Peter Nansen fra perioden 1880-1912. I andre offentlige danske og udenlandske samlinger findes Bangbreve, ligesom der spredt i privateje ligger breve, som bør opspores.

I perioder havde Bang for vane at unklade at datere sine

breve; dog vil mange af disse ud fra indre kriterier nogenlunde kunne tidsbestemmes inden for den store helhed. – Der kendes kun relativt få breve til Herman Bang; på Det Kongelige Bibliotek befinder sig ca. 350, heraf mange i anledning af Bangs forfatterjubilæum i 1903 og 50-årsdag i 1907. De bør inddrages i den store sammenhæng, som en registrering og publicering af Bangs egne breve vil udgøre.

En gradvis elektronisk publicering er meget ønskelig og vil forsyne forskningen med et vigtigt materiale til forståelse af den biografiske ramme om hele Bangs virksomhed: personkreds, miljø, aktiviteter, økonomi, hans position i offentligheden mv. og af forfatterskabets genese, journalist- og teatervirksomhedens detaljerede udfoldelse samt oplæsningsturneernes påviselige kronologi, som endnu er ukendt land. I stor fortrolighed med brevmaterialet udnytter Harry

Jacobsens Bang-biografi (4 bind, 1954-1966) dele heraf i form af løsrevne citater, men desværre har hverken Jacobsen eller andre Bang-kendere givet en generel introduktion til Bang som brevskriver.

I 1996 betonedede *Den røde betænkning* (s. 79f.) vigtigheden af en brevudgave. Nu hvor Herman Bangs teateressayistik er blevet samlet, hvor bibliografien for første gang gør det muligt at overskue hans omfattende trykte værk, og hvor der er gået 100 år siden hans død, er tiden moden til at samle og tilgængeliggøre hans breve. En netudgivelse vil have mange fordele. Arbejdet kunne indledes med – i bogform – at udgive samtlige Bangs breve til Peter Nansen, der som nær ven og sidenhen som forlægger er en central person i det danske univers.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til at arbejde videre med sagen.

Tycho Brahes korrespondance, netudgave

Udgivere: Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

Tycho Brahes (1546-1601) bevarede korrespondance er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved J.L.E. Dreyer og Hans Ræder i *Tychonis Brahe Dani Opera Omnia*, bd. VI-VIII og XIV, 1913-1929. Den omfatter godt 400 såkaldte »epistolae astronomicae« (dvs. breve til og fra videnskabelige kontakter) samt 300 »epistolae et acta« (dvs. dokumenter vedr. Tycho Brahes liv, herunder korrespondance med familien m.m.). De astronomiske breve er for størstedelen på latin, mens de øvrige især er på dansk og tysk.

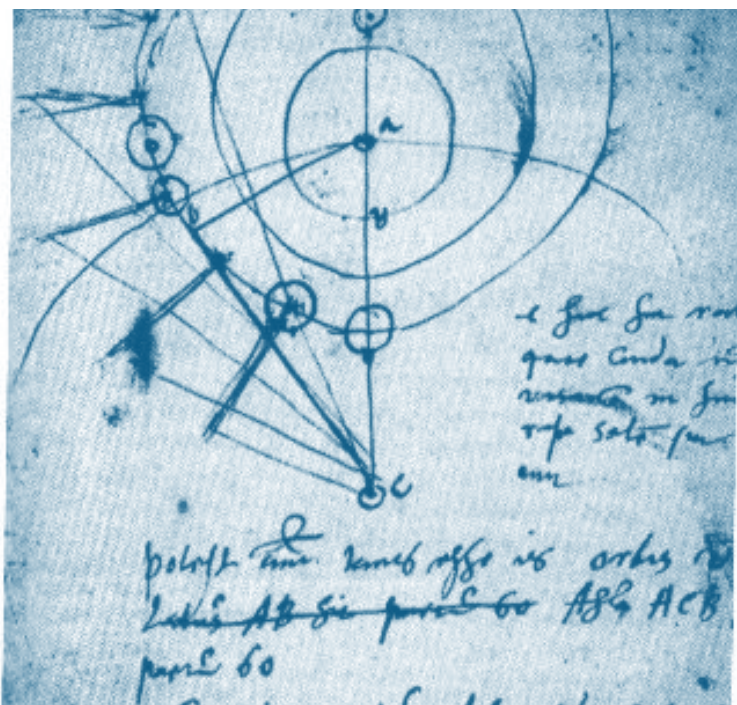
Dreyer og Ræders udgave er glimrende, men vanskelig at anvende for moderne brugere, eftersom den ikke omfatter oversættelser, og alle indledninger og noter er affattet på latin. Et projekt der inkluderer oversættelser til engelsk og dansk, vil

derfor være særdeles velkomment og vil kunne få et meget stort publikum. Tycho Brahe og hans arbejde er genstand for stor interesse over hele verden.

En netudgivelse vil have mange fordele. For det første vil det give mulighed for en samlet udgivelse af original (faksimile), tekstudgave og oversættelse(r) i en søgbar form og med direkte links til noter og kritisk apparat. For det andet vil opmærkning af teksten muliggøre diverse krydsreferencer, brugervalgte formater, sortering efter modtager, afsender, sted, dato osv. Ikke mindst kildeforholdene er relevante her, eftersom materialet omfatter såvel trykte som utrykte breve – samt en ikke realiseret, men forberedt trykt samling, som i et vist omfang vil kunne rekonstrueres virtuelt.

Det vil være nærliggende at supplere netudgaven med et udvalg af oversatte breve i bogform.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til fortsat at arbejde videre med projektet.

Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes

Udgiver: Karin Bang

Peter Nansens (1861-1918) brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes udgør særdeles vigtige kilder til dansk kulturhistorie. Brevvekslingerne er meget forskellige. Hvor Nansen og Edvard Brandes forholdsvis hurtigt bliver dus, sker dette aldrig for Nansen og Georg Brandes. Brevene tegner meget nuancerede billeder af

såvel brevskrivernes privatliv som deres professionelle virke, og især Edvard Brandes viser sider af sig selv, som ikke tidligere er kommet rigtigt frem.

Det Kongelige Bibliotek opbevarer foruden 201 breve fra Nansen til Edvard og 188 til Georg Brandes også 398 breve fra Edvard og 205 fra Georg Brandes til Nansen. Kun et fåtal af brevene har tidligere været offentliggjort, men rummer bl.a. et stykke pressehistorie fra *Politikens* første tid og følger produktionen af brevskrivernes bøger tæt – diskussioner og overvejelser undervejs

– oplagstal, salgstal, opgørelser osv. Brevene kan læses med stort udbytte af alle, der interesserer sig for kulturpersonligheder og for dansk kultur-, litteratur-, presse- og teaterhistorie i perioden fra cirka 1880 til 1920.

Brevene tænkes udgivet som både netpublikation og bog tilføjet et introducerende forord, de nødvendige kommentarer, et person- og værkregister og enkelte illustrationer.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til at arbejde videre med sagen.

Medarbejdere på Christians Brygge

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, en række af medarbejdere, af hvilke nogle i beretningsåret har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

[Jonathan Adams](#), PhD
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*; fra 1. juli 2011 til 29. februar 2012 postdoc med projektet *Muslims and Jews in Medieval Scandinavian Texts*

[Henrik Andersson](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jørg Asmussen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *Clarín.dk*

[Astrid Hjorth Balle](#), stud.mag.
studentermehjælper ved *sproget.dk* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jeppe Lindquist Barnwell](#), MPhil
fra 1. september 2011 assisterende redaktør ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

[Jens Bjerring-Hansen](#), ph.d.
fra 1. januar 2012 postdoc ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

[Simon Skovgaard Boeck](#), ph.d.
postdoc ved *Gammeldansk Ordbog* og ved Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet

[Torben Christiansen](#), cand.mag.
fra 1. november 2011 konsulent ved *Digitalisering af Meyers Fremmedordbog*

[Tomas Groth Christensen](#), cand.scient.dat.
indtil 31. maj 2011 it-udvikler/*da-talog* ved *Clarín.dk*

[Mogens Devantier](#), cand.scient.
indtil 31. august 2011 program-mør ved *Diplomatarium Danicum*

[Jette Edvardsen](#)
fra 20. juni 2011 regnskabsassistent ved administrationen

[Laurids Kristian Fahl](#), cand.mag.
seniorredaktør og projektleder ved *sproget.dk*; ansvarlig for Bog-Forum, produktion og salg; kontaktperson for *Arkiv for Dansk Litteratur*

[Michael Greve](#)
indtil 31. januar 2012 it-medarbejder ved administrationen

[Elsebeth Henriette Hansen](#)
kontorleder ved administrationen

[Thomas Hansen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*; it-konsulent ved *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab* og *Studér Middelalder på Nettet*

[Markus Hedemann](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Diplomatarium Danicum*

[René Herring](#), bibliotekar
redaktør af *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab*

[Ebba Hjorth](#), mag.art.
ledende redaktør ved *Dansk Sproghistorie*

[Helene Holtse](#), stud.mag.
studentermehjælper ved *Danske Klassikere* og ved *Den litterære redaktion*

[Aase Mary Jakobsen](#)
indtil 30. april 2011 overassistent
ved administrationen

[Anja May Jensen](#), stud.mag.
studentermedhjælper ved *Ludvig
Holbergs Skrifter*

[Finn Gredal Jensen](#), cand.mag.
et jur.
seniorredaktør ved *Ludvig Hol-
bergs Skrifter*

[Stine Johannsen](#)
fra 6. september til 15. december
2011 praktikant ved *ordnet.dk*

[Merete K. Jørgensen](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Gammel-
dansk Ordbog*

[Lasse Horne Kjældgaard](#), ph.d.
fra 1. oktober 2011 direktør

[Anders Leegaard Knudsen](#), ph.d.
seniorredaktør ved *Diplomata-
rium Danicum*

[Kjeld Kristensen](#), cand.mag.
konsulent ved *ordnet.dk*

[Maria Krogh Langner](#)
sekretær ved administrationen

[Camilla Zacho Larsen](#), cand.mag.
redaktør ved *Den litterære re-
daktion* og ved *Ludvig Holbergs
Skrifter*

[Henrik Lorentzen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og
ved *Dansk tesaurus – begrebs-
ordbog over moderne dansk*

[Jørn Lund](#), professor
indtil 30. september 2011 direktør

[Dorte Kobbeltvedt Madsen](#),
cand.mag.
fra 1. oktober 2011 videnskabelig
medarbejder ved *Dansk Sprog-
historie*

[Kristine Lausten Mortensen](#), stud.
mag.
studentermedhjælper ved *Den
litterære redaktion* og ved *spro-
get.dk*

[Jesper Gehlert Nielsen](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Danske
Klassikere* og ved *Den litterære
redaktion*

[Jonas Nielsen](#), cand.scient.
it-udvikler ved *ordnet.dk* og *spro-
get.dk*; it-konsulent ved *Gammel-
dansk Ordbog*

[Marita Akhøj Nielsen](#), dr.phil.
seniorredaktør ved *Gammeldansk
Ordbog*; fra 1. januar 2012 tillige
projektleder ved *Barokkens
opdyrkning af det danske sprog*

[Morten Nielsen](#)
it-medarbejder ved administra-
tionen

[Rune Biede Nielsen](#), stud.mag.
studentermedhjælper ved *Ludvig
Holbergs Skrifter* og ved *Peter
Seebergs romaner, noveller og
kortprosa*

[Sanni Nimb](#), ph.d.
seniorredaktør ved *ordnet.dk*,
DanNet/Clarinet.dk og ved *Dansk
tesaurus – begrebsordbog over
moderne dansk*

[Anders Bruun Olsen](#)
it-ansvarlig

[Mette Rahbek](#)
fra 1. februar 2012 praktikant
ved *Gammeldansk Ordbog*; fra
1. marts 2012 tillige student-
ermedhjælper ved *Gammeldansk
Ordbog*

[Anders Juhl Rasmussen](#), ph.d.
fra 1. september 2011 redaktør
ved *Peter Seebergs romaner, no-
veller og kortprosa*

Nicolas Reinecke-Wilkendorff, mag.art.
seniorredaktør og ledende redaktør ved *Karen Blixen. Værker*

Merethe Ross, mag.art.
fra 1. juni 2011 videnskabelig medarbejder ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Benedikte F. Rostbøll, ph.d.
indtil 30. april 2011 redaktør ved *Danske Klassikere*

Aldís Sigurðardóttir, mag.art.
seniorredaktør ved *ISLEX*

Karen Skovgaard-Petersen, dr.philos.
ledende redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

David Christian Svendsen-Tune, stud.mag.
indtil 1. september 2011 studentermedhjælper ved *Gammeldansk Ordbog*; studentermedhjælper ved *ordnet.dk*

Nicolai Hartvig Sørensen, cand. mag.
redaktør ved *ordnet.dk*; it-konsulent for *ISLEX*

Niels Grotum Sørensen, cand. mag.
indtil 29. april 2011 assisterende redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Liisa Theilgaard, cand.mag. og Bacc.philol.isl.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og ved *Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk*

Lars Trap-Jensen, cand.mag. og MPhil
ledende redaktør ved *ordnet.dk*, *Clarín.dk* og ved *Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk*

Thomas Troelsgård, cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk*, *Clarín.dk* og ved *Dansk tesaurus – begrebsordbog over moderne dansk*

Peter Zeeberg, ph.d.
seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*, udgiver af *Hans Svanings Danmarkshistorie og Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid*

Jonathan Adams

redaktør for *Medieval Sermon Studies*

medlem af Det Unge Akademi, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab

Henrik Andersson

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

Jørg Asmussen

næstformand i censorformandskabet i lingvistik ved universiteterne

medlem af Netzwerk Internetlexikografie, støttet af det tyske forskningsråd DFG

Simon Skovgaard Boeck

redaktionssekretær for *Danske Studier*

kasserer for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi

Torben Christiansen

medlem af redaktionen af *Læsepædagogen*, udgivet af Landsforeningen af Læsepædagoger

Laurids Kristian Fahl

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Ebba Hjorth

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs suppleant i Medieval Nordic Text Archive (Menota)

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Finn Gredal Jensen

medlem af editorial board for *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources*, udgi-

vet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Danish Golden Age Studies*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Texts from Golden Age Denmark*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

revisor for Holberg-Samfundet

Merete K. Jørgensen

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs repræsentant i Medieval Nordic Text Archive (Menota) og medlem af styre- og arbejdsgruppen for »Nordiske middelalderordbøger« under Menota

indtil 12. maj 2011 medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
redaktør for *Danske Studier*

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Lasse Horne Kjældgaard

medlem af bestyrelsen (og næstformand) for Dansk Selskab for 1700-talsstudier

suppleant ved bedømmelseskomitéen til Nordisk Råds Litteraturpris

medlem af juryen for Danske Banks Litteraturpris

Anders Leegaard Knudsen

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Kjeld Kristensen

revisor for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Camilla Zacho Larsen

fra 1. januar 2012 tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Henrik Lorentzen

beskikket medlem af Dansk Sprognævnets repræsentantskab, udpeget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og medlem af dettes fagråd for retskrivning

medlem af styregruppe for Erhvervsprogrisen

hovedredaktør for tidsskriftet *LexicoNordica* (sm.m. Ruth V. Fjeld og Emma Sköldberg)

medlem af Reviewer Panel for the 15th EURALEX International Congress

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Jesper Gehlert Nielsen

fra 12. maj 2011 medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg
medlem af styregruppen for Klassikerdagen

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af aftagerpanel for kandidatuddannelsen ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Marita Akhøj Nielsen

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi

formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund

redaktør for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og medlem af præsidium

medlem af advisory board for det elektroniske tidsskrift *Renæssanceforum* (renaissanceforum.dk)

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af bestyrelsen for Historisk Samfund

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier, Københavns Universitet

medlem af Selskabet for Dansk Kulturhistorie

medlem af Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie

medlem af Management Committee ved COST-aktionen »An Interoperable Supranatural Infrastructure for Digital Editions (Interedition)«

Liisa Theilgaard

formand for Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

medlem af aftagerpanelet for Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet

medlem af redaktionskomiteen for det islandske videnskabelige tidsskrift *Orð og tunga*, udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier

medlem af Reviewer Panel for the 15th EURALEX International Congress

Lars Trap-Jensen

indtil 28. maj 2011 medlem af bestyrelsen for Nordisk Forening for Leksikografi og dennes sekretær

medlem af bestyrelsen for EURALEX og dennes sekretær/kasserer

medlem af Programme Committee for the 15th EURALEX International Congress

indtil 31. december 2011 tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

medlem af bestyrelsen for Sektoren for Forskning og Formidling, DM

medlem af DM's Repræsentantskab

formand for bestyrelsen for DM's Landsklub for Arkiver samt øvrige Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Forskningsinstitutioner

medlem af Det Humanistiske Fakultets Aftagerpanel (Rådgivende ArbejdsmarkedsPanel), Aarhus Universitet

medlem af styregruppen for *Clarín.dk*, leder af *Clarín.dk*'s arbejdsplan 2 (grundlæggende sproressourcer, skriftlige)

koordinator for og mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Peter Zeeberg

medlem af bestyrelsen for Filologisk-historisk Samfund

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier, Københavns Universitet

medlem af repræsentantskabet for Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Redaktør for tidsskriftet *Renæssanceforum*

I det forløbne år har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab arrangeret eller afholdt følgende seminarer med deltagelse af bl.a. selskabets medlemmer og medarbejdere:

arrangement i anledning af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs 100 års jubilæum, Det Kongelige Bibliotek, 27. april 2011

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs 100 års jubilæumsseminar, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København, 29. april 2011

lancering af *Grammatik over det Danske Sprog I-III*, Roskilde Universitet, 18. maj 2011

Jens Steen Sehested: viser og musik fra 1600-tallet, Det Kongelige Bibliotek, 14. september 2011

præsentation af *ISLEX*, Det Kongelige Bibliotek, 1. december 2011

seminar om publikationsformer, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, 6. februar 2012

Jonathan Adams

Law and Marriage in Medieval and Early Modern Times, The Eighth Carlsberg Academy Conference on Medieval Legal History, København, 4.-6. maj 2011

Culture and Jewish-Christian Relations, Postgraduate summer school, The Woolf Institute, University of Cambridge, 27. juni-8. juli 2011

The Second Birgitta Conference, Rigsarkivet, Stockholm, 6.-8. oktober 2011

Christian-Jewish Relations 1000-1300: Jews in the Service of Medieval Christendom, The Woolf Institute, University of Cambridge, 23. november 2011

Jørg Asmussen

1. og 2. Arbeitstreffen i Netzwerk Internetlexikografie, Institut für Deutsche Sprache, Mannheim, 5.-6. maj 2011, og Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 5.-6. december 2011

Simon Skovgaard Boeck

11. konference om *Leksikografi i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Torben Christiansen

Evaluering af tekstkompetence, arrangeret af Landsforeningen af Læsepædagoger, Munkebjerg Hotel, Vejle, 17.-18. november 2011

Laurids Kristian Fahl

Bogen og de sociale medier, konference arrangeret af *Bogmarkedet*, København, 29. august 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

Hvorfor er dansk så svært?, Ministeriet for Børn og Undervisning i samarbejde med Nordisk Sprogkoordination og Dansk Sprognævn, København, 30. november 2012

Adobe Photoshop CS4-CS5 Grundlæggende, kursus arrangeret af 4D konsulenterne, København, 16.-17. januar 2012

Overbygningskursus i ophavsret #2, arrangeret af Udvalget til beskyttelse af videnskabeligt arbejde og Danmarks IT-center for uddannelse og forskning, København, 20. april 2012

Markus Hedemann

Law and Marriage in Medieval and Early Modern Times, The Eighth Carlsberg Academy Conference on Medieval Legal History, København, 4.-6. maj 2011

Digital Diplomats, Napoli, 29. september-1. oktober 2011

Land og By, Hov, 28.-30. oktober 2011

Ebba Hjorth

Seminar om fordele ved struktureret ordbogsredigering, Ømålsordbogen og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, 28. marts 2011

Finn Gredal Jensen

De Visas Steen, Det Kongelige Bibliotek, 10. maj 2011

Problems with Traditional Philosophies of History and an Attempt at a New Approach, Søren Kierkegaard Forskningscenteret, 23. august 2011

Islandsk-dansk akademisk tradition, seminar i anledning af Islands Universitets 100 års jubilæum, Københavns Universitet, 22. september 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

Kildeudgaver og håndskrifter, Det Kongelige Biblioteks 17. bogseminar, 28. oktober 2011

Merete K. Jørgensen

Seminar om morfologisk og syntaktisk annotation af norrøn tekst, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 3. marts 2011

Kildeudgaver og håndskrifter, Det Kongelige Biblioteks 17. bogseminar, 28. oktober 2011

Anders Leegaard Knudsen

Law and Marriage in Medieval and Early Modern Times, The Eighth Carlsberg Academy Conference on Medieval Legal History, København, 4.-6. maj 2011

Early Medieval Law in Context, Carlsberg Akademi, København, 15.-16. september 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

The Writing of History in Northern Europe 1050-1225, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 2.-4. november 2011

Kjeld Kristensen

Åbning af ISLEX-ordbogen, symposium arrangeret af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier, Nordens Hus, Reykjavik, 16. november 2011

Camilla Zacho Larsen

De Visas Steen, Det Kongelige Bibliotek, 10. maj 2011

Kildeudgaver og håndskrifter, Det Kongelige Biblioteks 17. bogseminar, 28. oktober 2011

Forhandling, løn, lov og politik, tillidsrepræsentantkursus arrangeret af Dansk Magisterforening, Sinatur Hotel Sixtus, Middelfart, 24.-26. januar 2012

Forhandling, udvikling og arbejdsmiljø, tillidsrepræsentantkursus arrangeret af Dansk Magisterforening, Sinatur Hotel Haraldskær, Vejle, 7.-9. februar 2012

Henrik Lorentzen

Nye ord, Dansk Sprognævn, 12.-13. april 2011

11. konference om Leksikografi i Norden, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. eLex 2011, Bled, Slovenien, 10.-12. november 2011

Betydningsbeskrivelser i nordiske ordbøger, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Lysebu, Oslo, 20.-22. januar 2012 (medarrangør)

Jesper Gehlert Nielsen

De Vises Steen, Det Kongelige Bibliotek, 10. maj 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

Søren Kierkegaard. Lidenskaberne tænker, stormøde arrangeret af kultursekretariatet Golden Days, 29. februar 2012

Marita Akhøj Nielsen

Syntaks og morfologi, seminar arrangeret af *Dansk Sproghistorie*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 9. marts 2011

Kvalitet i universitetsuddannelserne – forskningsbaseret undervisning, forskningspolitisk årsmøde i Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, 22. marts 2011

Care and Conservation of Manuscripts, arrangeret af Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek, 13.-15. april 2011

Danske universiteter 2020, forskningspolitisk årsmøde i Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, 7. februar 2012

Sanni Nimb

Nye ord, Dansk Sprognævn, 12.-13. april 2011

Sprogteknologisk Forum, arrangeret af Center for Sprogteknologi, Københavns Universitet, 17. maj 2011

11. konference om Leksikografi i Norden, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Summer School in Semantic and Multimodal Corpus Annotation and Evaluation (CLARA), arrangeret af Center for Sprogteknologi, Københavns Universitet, 15.-17. august 2011

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Forhandling, løn, lov og politik, tillidsrepræsentantkursus arrangeret af Dansk Magisterforening, Sinatur Hotel Sixtus, Middelfart, 24.-26. januar 2012

Forhandling, udvikling og arbejdsmiljø, tillidsrepræsentantkursus arrangeret af Dansk Magisterforening, Sinatur Hotel Haraldskær, Vejle, 7.-9. februar 2012

Aldís Sigurðardóttir

11. konference om Leksikografi i Norden, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Åbning af ISLEX-ordbogen, symposium arrangeret af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier, Nordens Hus, Reykjavik, 16. november 2011

Karen Skovgaard-Petersen

Changing Publication Cultures in the Humanities, arrangeret af European Science Foundation, National University Ireland, Maynooth, 9.-11. juni 2011

Abstammungsmythen und Völkergenealogien im frühneuzeitlichen Ostseeraum, Colloquium, Alfried Krupp Wissenschaftskolleg Greifswald, 6.-7. september 2011

Islandsk-dansk akademisk tradition, Københavns Universitets seminar i anledning af Islands Universitets 100 års jubilæum, Københavns Universitet, 22. september 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

The Writing of History in Northern Europe 1050-1225, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 2.-4. november 2011

Humanistisk nyskabelse?, Det Frie Forskningsråd: Kultur og Kommunikations temadag, Det Kongelige Bibliotek, 8. december 2011

Liisa Theilgaard

Morfologisk og syntaktisk annotation av norrøn tekst, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 3. marts 2011

Nye ord, Dansk Sprognævn, 12.-13. april 2011

11. konference om Leksikografi i Norden, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Islandsk-dansk akademisk tradition, Københavns Universitets seminar i anledning af Islands Universitets 100 års jubilæum, Københavns Universitet, 22. september 2011

Sproglige normer og deres rolle for sprog og sprogbeskrivelse, seminar i anledning af Lingvistik-kretsens 80 års jubilæum, København, 23. september 2011

Åbning af ISLEX-ordbogen, symposium arrangeret af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier, Nordens Hus, Reykjavik, 16. november 2011

Et kærligt og kritisk blik på Grammatik over det Danske Sprog, seminar arrangeret af Dansk Funktionel Lingvistik, Lingvistikredsen, forskergruppen i Funktionel Grammatik og Pragmatik og Nydanske Studier, Roskilde Universitet, 31. januar 2012

Lars Trap-Jensen

11. konference om Leksikografi i Norden, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. eLex 2011, Bled, Slovenien, 10.-12. november 2011

Åbning af ISLEX-ordbogen, symposium arrangeret af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier, Nordens Hus, Reykjavik, 16. november 2011

Peter Zeeberg

EMRG Conference in Early Modern Studies, Universitetet i Agder, Kristiansand, 20.-23. september 2011

Editionshistorie og editionsfilologiens faglige status, Nordisk Netværk for Editionsfilologer, Sandbjerg gods, 30. september-2. oktober 2011

Undervisning, censorvirksomhed m.m.

Jørg Asmussen

censor i lingvistik ved universiteterne

Ebba Hjorth

censor i dansk ved universiteterne

Lasse Horne Kjældgaard

ekstern bedømmer ved adjunkt-pædagogikum, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, Københavns Universitet

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Marita Akhøj Nielsen

bedømmer og opponenter ved Eva Skafte Jensens disputats *Nominativ i gammelskånsk. Afvikling og udviklinger*, Roskilde Universitet, 29. november 2011

bedømmer og opponenter ved Christina Holst Færchs ph.d.-afhandling *Utrykkelighed og enevælde. Politisk satire og erotisk digtning i 1700-tallet med særligt henblik på Hans Nordrups forfatterskab*, Aarhus Universitet, 9. marts 2012

Sanni Nimb

studieleder for Dansk sprog ved Folkeuniversitetet i København

Benedikte F. Rostbøll

ekstern lektor, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Aldís Sigurðardóttir

censor i oldnordisk ved universiteterne

Karen Skovgaard-Petersen

censor i latin og litteraturvidenskab ved universiteterne

gæsteforelæsning om Ludvig Holbergs *Niels Klim* ved kurset *Litteraturhistorie I*, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 24. oktober 2011

bedømmer og opponenter ved Trine Hass' ph.d.-afhandling *»Me quoque fer Latii ruris habere locum«*. *Nylatinsk bukolik fra Italien til Danmark 14.-16. århundrede*, Aarhus Universitet, 21. november 2011

Lars Trap-Jensen

censor i lingvistik ved universiteterne

Peter Zeeberg

forelæsninger om oversættelsespraksis ved Saxo-Instituttet, Københavns Universitet, og ved Elementarkurser i Græsk og Latin, Københavns Universitet

bedømmer og opponenter ved Trine Hass' ph.d.-afhandling *»Me quoque fer Latii ruris habere locum«*. *Nylatinsk bukolik fra Italien til Danmark 14.-16. århundrede*, Aarhus Universitet, 21. november 2011

Jonathan Adams

»Analyzing Language Mixture in a Medieval Birgittine Manuscript«, ved *The Second Birgitta Conference*, Stockholm, 8. oktober 2011

»Jødernes hemmeligheder: Om at udforske antisemitiske tekster fra middelalderen«, Det Unge Akademi, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 11. januar 2012

»Fremstillingen af jøder i danske tekster fra middelalderen«, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, 24. februar 2012

»Imagined Others: A Critical Examination of the Representation of Jews in Medieval Scandinavia«, University of Cambridge, 27. februar 2012

Jørg Asmussen

»Ordnet.dk – Vernetzung zwischen Wörterbuch und Korpus«, 2. møde i Netzwerk Internetlexikografie, Berlin, 5. december 2011

»En rundvisning i ordnet.dk«, Institut für dänische Sprache und Literatur, Universität Flensburg, 13. januar 2012

»En rundvisning i DK-CLARIN WP 2.1«, Dansk Sprognævn, 20. januar 2012

Jeppe Lindquist Barnwell

»Peter Seebergs værker. Fra bogudgave til digital udgave«, ved seminar om publikationsformer, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, 6. februar 2012

Simon Skovgaard Boeck

»Nye kilder til dansk ordbogshistorie«, ved *11. konference om Leksikografi i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 25. maj 2011

Torben Christiansen

»Systematik & skønhed«, ved lancering af *Grammatik over det Danske Sprog I-III*, Roskilde Universitet, 18. maj 2011

Thomas Hansen

»God, bedre, bedst – på vej mod en best practice for digital tekstudgivelse«, ved seminar om publikationsformer, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 6. februar 2012

Ebba Hjorth

»Lis Jacobsen som filolog«, i anledning af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs 100 års jubilæum, Det Kongelige Bibliotek, 29. april 2011

»Det danske sprogs udvikling med særligt henblik på identitetsdannelse samt anvendelse og integration af fagsprog«, ved konference for undervisere og ledere på maskinmesterskolerne i Danmark, 9. august 2011

»Det historiske i danskfaget«, ved danskidaktikkonference på UCMetropol, 4. oktober 2011

»Dansk Sproghistorie med særligt henblik på det danske sprogs rolle i Island«, ved præsentation af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab for islandske studerende, 21. oktober 2011

Merete K. Jørgensen

»En præsentation af Gammel-dansk Ordbogs digitale sedselsamling« (sm.m. Marita Akhøj Nielsen), Syddansk Universitet, Odense, 31. marts 2011

»DSL og Leksikografien. Projekter og praksis« (sm.m. Lars Trap-Jensen), ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs 100 års jubilæumsseminar, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 29. april 2011

Anders Leegaard Knudsen

»Diplomatarium Danicum«, ved *Kildeudgaver og håndskrifter*, Det Kongelige Biblioteks 17. bogseminar, 28. oktober 2011

Henrik Lorentzen

»Ord, begreber og huller eller fra *krydderkage* til *running sushi* – hvordan nye ord kommer ind i Den Danske Ordbog« (sm.m. Sanni Nimb), ved *Nye ord*, Dansk Sprognævn, 12. april 2011

»Netordbøger – Hvordan finder brugerne frem til dem, og hvad gør de, når de har fundet dem?« (sm.m. Liisa Theilgaard), ved *11. konference om Leksikografi i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 26. maj 2011

»There And Back Again – from Dictionary to Wordnet to Thesaurus and Vice Versa: How to Use and Reuse Dictionary Data in a Conceptual Dictionary« (sm.m. Lars Trap-Jensen), ved *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users*. eLex 2011, Bled, Slovenien, 10. november 2011

»Akvarium eller akvarie? Den nye retskrivningsordbog – og den nyeste udvikling i dansk sprog«, Translatørforeningen, 22. november 2011

»Nødvendigt, tilstrækkeligt, typisk? – nogle tanker om definitionspraksis« (sm.m. Lars Trap-Jensen), ved *Betydningsbeskrivelser i nordiske ordbøger*, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Lysebu, Oslo, 21. januar 2012

Marita Akhøj Nielsen

»En præsentation af Gammeldansk Ordbogs digitale seddel-samling« (sm.m. Merete K. Jørgensen), Syddansk Universitet, Odense, 31. marts 2011

»Introduktion til Jens Steen Sehesteds liv og digtning«, ved *Jens Steen Sehested: viser og musik fra 1600-tallet*, Det Kongelige Bibliotek, 14. september 2011

»Studier før studierne. Norrøn filologi anno 1570 eller Vedel og Island«, ved *Islandsk-dansk akademisk tradition*, Københavns Universitets seminar i anledning af Islands Universitets 100 års jubilæum, Københavns Universitet, 22. september 2011

Sanni Nimb

»Ord, begreber og huller eller fra *krydderkage* til *running sushi* – hvordan nye ord kommer ind i Den Danske Ordbog« (sm.m. Henrik Lorentzen), ved *Nye ord*, Dansk Sprognævn, 12. april 2011

»En ny dansk begrebsordbog: arbejds metode, informationstyper og synergi med andre ordbøger«, Forskergruppen i leksikografi, Oslo Universitet, 30. august 2011

Aldís Sigurðardóttir

»En-, två- eller flerspråkig ordbok?« (sm.m. Anna Helga Hannesdóttir og Margunn Rauset), ved *11. Konference om leksikografi i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 24.-27. maj 2011

Karen Skovgaard-Petersen

»Early print culture and humanist scholarship on the internet – some considerations«, ved *Changing Publication Cultures in the Humanities*, arrangeret af European Science Foundation, National University Ireland, Maynooth, 9.-11. juni 2011

»Peaceloving Cimbrians and aggressive Goths – the construction of an Danish Cimbrian myth in polemic dialogue with Swedish Gothicism«, ved *Abstammungsmythen und Völkergeologie im frühneuzeitlichen Ostseeraum*, Colloquium, Alfried Krupp Wissenschaftskolleg Greifswald, 6.-7. september 2011

»Islandske håndskrifter og antikvariske historikere i 1600-tallets sidste halvdel: Resen, Bartholin og Torfæus«, ved *Islandsk-dansk akademisk tradition*, Københavns Universitets seminar i anledning af Islands Universitets 100 års jubilæum, Københavns Universitet, 22. september 2011

»Den digitale Holberg«, Filologisk-Historisk Samfund, København, 12. oktober 2011

»The Profectio Danorum in Hierosolymam (c. 1200) – Literary Horizon and Intended Audience«, ved *The Writing of History in Northern Europe 1050-1225*, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 2.-4. november 2011

»Den digitale Holbergudgave«, ved seminar om publikationsformer, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København, 6. februar 2012

Liisa Theilgaard

»Netordbøger – Hvordan finder brugerne frem til dem, og hvad gør de, når de har fundet dem?« (sm.m. Henrik Lorentzen), ved *11. konference om Leksikografi i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, Lund, 26. maj 2011

Lars Trap-Jensen

»Sproglig mangfoldighed i Danmark og i verden«, Folkeuniversitetet i København, 22. marts 2011

»DSL og Leksikografien. Projekter og praksis« (sm.m. Merete K. Jørgensen), ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs 100 års jubilæumsseminar, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, København, 29. april 2011

»Danskernes Sprogproblemer«, Rødning Højskole, 16. august 2011

»Sproglig mangfoldighed og variation«, Ingrid Jespersens Gymnasieskole, 26. september 2011

»There And Back Again – from Dictionary to Wordnet to Thesaurus and Vice Versa: How to Use and Reuse Dictionary Data in a Conceptual Dictionary« (sm.m. Henrik Lorentzen), ved *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. eLex 2011*, Bled, Slovenien, 10. november 2011

»Gang i Sproget«, Roskilde Handelsgymnasium, 28. november 2011

»Nødvendigt, tilstrækkeligt, typisk? – nogle tanker om definitionspraksis« (sm.m. Henrik Lorentzen), ved *Betydningsbeskrivelser i nordiske ordbøger*, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Lysebu, Oslo, 21. januar 2012

Peter Zeeberg

»Saxos Danmarkshistorie – værket og oversættelserne«, Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst, København, 3. marts 2011

»Præsentation af DSL og Ludvig Holbergs Skrifter«, Latinlærerforeningen, København, 2. april 2011

»Ludvig Holberg's Niels Klim (1741) and the Humanist Menippean Novel«, ved *EMRG Conference in Early Modern Studies*, Kristiansand, 22. september 2011

»Tycho Brahe – adelsmand, videnskabsmand og digter«, Nærum Kirke, 27. september 2011

Jonathan Adams

»Dansk(e) Renæssancesprog« (sm.m. Peter Zeeberg), i: *Studier i Nordisk 2008–2009*, København, 2011, s. 5-13

»[Anmeldelse af:] Turið Sigurðardóttir and Brian Smith, eds. *Jakob Jakobsen in Shetland and the Faroes* (Gremista, Lerwick: Shetland Amenity Trust and University of the Faroe Islands, 2010)«, i: *Fróðskaparrit*, nr. 59, 2011, s. 133-145

Torben Christiansen

»Har du set disse slangudtryk?«, i: *Mål og Mæle*, nr. 2, 2011, s. 18-19

»Dannevang rundt«, i: *Mål og Mæle*, nr. 2, 2011, s. 20-24

Thomas Hansen

»TEI – Keeping It Simple«, i: *Digital Medievalist*, nr. 7, 2011 (<http://www.digitalmedievalist.org>)

Markus Hedemann

»Unionsbrevets kongelige program og krigen om Slesvig«, i: *Scandia*, bd. 77, hefte 2, 2011, s. 38-72

»Diplomatarium Danicum« (sm.m. Anders Leegaard Knudsen), i: Pavel Krafl (red.): *The Medievalist Editor's Almanac / Almanach medievisty-editora*, Institute of History / Historický ústav, Prag, 2011, s. 37-41

Merete K. Jørgensen

»Middelaldersproget på nettet«, i: *Årsskrift 2011: Villum Fonden – Velux Fonden*, København, 2012, s. 64-69

Lasse Horne Kjældgaard

»»An Open System With an Objective External to Itself«. The Rapprochement Between Danish Politics and Literature in the Golden Age of the Welfare State«, i: *Scandinavica*, 50:1, 2011, s. 9-26

Anders Leegaard Knudsen

»Diplomatarium Danicum« (sm.m. Markus Hedemann), i: Pavel Krafl (red.): *The Medievalist Editor's Almanac / Almanach medievisty-editora*, Institute of History / Historický ústav, Prag, 2011, s. 37-41

»Testimonia Placiti – Private Charters as Public Instruments: A Study in Medieval Danish Diplomats«, i: *Archiv für Diplomatik, Schriftgeschichte, Siegel- und Wappenkunde*, 57, 2011, s. 147-179

Kjeld Kristensen

»Sprogene i Sverige – et svensk sprogatlas«, i: *Mål & Mæle*, nr. 3, København, 2011, s. 27-31

Henrik Lorentzen

»Ordnet.dk – et dyr med mange ben«, i: Loránd-Levente Pálfi (under medvirken af Johnny Finnssøn Lindholm): *Leksikon over ordbøger og leksika*, 2. udgave, Frydenlund, København, 2011, s. 633-640

»There And Back Again – from Dictionary to Wordnet to Thesaurus and Vice Versa: How to Use and Reuse Dictionary Data in a Conceptual

Dictionary» (sm.m. Lars Trap-Jensen), i: Iztok Kosem og Karmen Kosem (red.): *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. Proceedings of eLex 2011*, Ljubljana, 2011, s. 175-179

»Fra krydderkage til *running sushi* – hvordan nye ord kommer ind i Den Danske Ordbog« (sm.m. Sanni Nimb), i: Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Nye ord – København 12.-13. april 2011*, Dansk Sprognævns konferenceserie, 1, 2011, s. 69-85

Marita Akhøj Nielsen

Jens Steen Sehesteds digtning 1-2 (sm.m. Jens Keld), Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2011

»Dignæ certè hæ nostræ Ripæ in notitiam veniant externorum. Renaissance culture in Ribe«, i: Marianne Pade (red.): *On Renaissance Academies. Proceedings of the international conference »From the Roman Academy to the Danish Academy in Rome. Dall'Accademia Romana all'Accademia di Danimarca a Roma«*, The Danish Academy in Rome, 11.-13. October 2006, Analecta Romana Instituti Danici, Supplementum, XLII, Roma, 2011, s. 147-154

»Kingo og barokken« (anmeldelse af Erik A. Nielsen: *Thomas Kingo. Barok, enevælde, kristendom*), i: *Kritik*, nr. 201, oktober 2011, s. 79-82

»Jeg er den som dig betjene kan med sværd og pen. Om den danske barokdigter Jens Steen Sehested«, i: *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 24. årgang, nr. 4, 2011, s. 3-13

Sanni Nimb

»Semantiske relationer i en ny dansk begrebsordbog: genbrug på tværs af ordbøger«, i: Henrik Lorentzen & Ruth V. Fjeld (red.): *Lexico-Nordica 18 – Onomasiologiske ordbøger i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, 2011, s. 135-155

»Fra krydderkage til *running sushi* – hvordan nye ord kommer ind i Den Danske Ordbog« (sm.m. Henrik Lorentzen), i: Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Nye ord – København 12.-13. april 2011*, Dansk Sprognævns konferenceserie, 1, 2011, s. 69-85

»[Anmeldelse af:] Bente Mægaard og Lene Schøsler (red.): *En snemand på syv måder. Museum Tusulanums Forlag, København 2011«*, i: *Danske Studier*, 2011, s. 188-195

Benedikte F. Rostbøll

»Södergran och hennes danska barnbarn«, i: Arne Toftegaard Pederesen (red.): *På Fria Villkor. Edith Södergran-studier*, Svenska litteratursällskapet i Finland, Helsingfors, 2011, s. 184-200

Karen Skovgaard-Petersen

»A Danish Equestrian Academy – the Academy of Sorø 1623-1655«, i: Marianne Pade (red.): *On Renaissance Academies. Proceedings of the international conference »From the Roman Academy to the Danish Academy in Rome. Dall'Accademia Romana all'Accademia di Danimarca a Roma«*, The Danish Academy in Rome, 11.-13. October 2006, Analecta Romana Instituti Danici, Supplementum, XLII, Roma, 2011, s. 161-166

»Gottorp books in the Royal Library of Copenhagen: methodological considerations on the possibilities of identification«, i: Ivan Boserup & David J. Shaw (red.): *Virtual visits to lost libraries: reconstruction of and access to dispersed collections*, Consortium of European Research Libraries, London, 2011, s. 131-148

»[Anmeldelse af:] Jens Bjerring-Hansen og Torben Jelsbak (red.): *Boghistorie*. Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 2010«, i: *Danske Studier*, 2011, s. 226-229

»Recent Work on Nordic Neo-Latin Literature (2004-2009)« (sm.m. Peter Zeeberg), i: *Symbolae Osloenses*, 2011, s. 226-245

Lars Trap-Jensen

»There And Back Again – from Dictionary to Wordnet to Thesaurus and Vice Versa: How to Use and Reuse Dictionary Data in a Conceptual Dictionary« (sm.m. Henrik Lorentzen), i: Iztok Kosem og Karmen Kosem (red.): *Electronic lexicography in the 21st century: New applications for new users. Proceedings of eLex 2011*, Ljubljana, 2011, s. 175-179

»Dansk begrebsordbog: baggrund og metode« i Henrik Lorentzen & Ruth V. Fjeld (red.): *LexicoNordica 18 – Onomasiologiske ordbøger i Norden*, Nordisk Forening for Leksikografi, 2011, s. 183-197

»Ordbogssamarbejde i Norden«, i: *Dansk Noter*, nr. 1, Dansk Lærereforening, 2012, s. 41-45

»Ordbog over det danske Sprog«, på: sprogmuseet.dk, 2012

Peter Zeeberg

»»Amico optimo!« Den indledende brevvæksling fra Tycho Brahes bog om den nye stjerne (1573) i dansk oversættelse«, i: nettidsskriftet *Aigis*. Supplementum I: Festskrift til Chr. Gorm Tortzen, 2011 (<http://aigis.igl.ku.dk>)

»Tycho Brahe's Uraniborg, Research Centre and Aristocratic Residence«, i: Marianne Pade (red.): *On Renaissance Academies. Proceedings of the international conference »From the Roman Academy to the Danish Academy in Rome. Dall'Accademia Romana all'Accademia di Danimarca a Roma«*, The Danish Academy in Rome, 11.-13. October 2006, *Analecta Romana Instituti Danici, Supplementum*, XLII, Roma, 2011, s. 155-160

»Dansk(e) Renæssancesprog« (sm.m. Jonathan Adams), i: *Studier i Nordisk 2008-2009*, København, 2011, s. 5-13

»Recent Work on Nordic Neo-Latin Literature (2004-2009)« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), i: *Symbolae Osloenses*, 2011, s. 226-245

	valgt	på valg
ortzen,	2010	2015
Hansen	2011	2016
erg Jacobsen	2008	2013
rt Nielsen,	2011	2016
<i>iderrepræsentant</i>		
den-Jørgensen	2011	2016
		2012
, Revision København	2011	2012

Indvalgt i 2011

På årsmødet 2011 blev Charlotte Appel og David Bloch indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2012

Navn	Indvalgt
Jonathan Adams redaktør, PhD	2008
Esben Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen lektor, dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Henrik Andersson seniorredaktør, cand.mag.	1993
Uffe Andreasen ambassadør, mag.art.	1977
Charlotte Appel lektor, dr.phil.	2011
Jørg Asmussen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
David Bloch professor, ph.d.	2011
Hans Blosen lektor, cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck postdoc, ph.d.	2010
Else Bojsen cand.mag.	2004

Ivan Boserup overarkivar, cand.mag.	1992
Niels Jørgen Cappelørn centerleder, dr.theol. h.c.	1989
Karsten Christensen cand.phil.	1989
Flemming Conrad dr.phil.	1979
Per Dahl lektor, mag.art.	1989
Jørgen Dehs lektor, cand.phil.	1992
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker lektor, ph.d.	2003
Sten Ebbesen docent, dr.phil.	1977
Svend Eegholm-Pedersen cand.mag.	1970
Laurids Kristian Fahl seniorredaktør, cand.mag.	2006
Ole Feldbæk professor, dr.phil.	1989
Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990
Karsten Friis-Jensen lektor, dr.phil.	1990
Niels Jørgen Green-Pedersen lektor, dr.phil.	1977
Anne Mette Hansen adjunkt, ph.d.	2008
Søren Peter Hansen cand.mag.	2009
Thomas Hansen seniorredaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann ledende redaktør, cand.mag.	2007

Steffen Heiberg mag.art.	1990
René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth ledende redaktør, mag.art.	1979
Bente Holmberg lektor, mag.art.	1983
Jørgen Hunosøe mag.art.	1982
Harald Ilsøe cand.mag.	1989
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Finn Gredal Jensen seniorredaktør, cand.mag. et jur.	2005
Minna Skafte Jensen professor, dr.phil.	2000
Bent Jørgensen professor, dr.phil.	1991
Merete K. Jørgensen ledende redaktør, cand.mag.	1987
Aage Jørgensen cand.art.	2005
Allan Karker cand.mag.	1973
Esther Schat Kielberg cand.phil.	1992
Lasse Horne Kjældgaard direktør, ph.d.	2007
Anders Leegaard Knudsen seniorredaktør, ph.d.	1996
Carl Henrik Koch dr.phil.	1998
Johnny Kondrup lektor, dr.phil.	1990
Jørgen Korsgaard-Pedersen ambassadør, cand.jur.	1996

Patrick Kragelund direktør, dr.phil.	2002
Kjeld Kristensen cand.mag.	1992
Karsten Kynde seniorforsker, cand.scient.	2005
Henrik Lorentzen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977
Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Finn Hauberg Mortensen professor, lic.phil.	2000
Klaus P. Mortensen professor, cand.mag.	1998
Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen ledende redaktør, cand.mag.	2006
Marita Akhøj Nielsen seniorredaktør, dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Torben Nielsen cand.mag.	1974
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Fritz Saaby Pedersen lektor, lic.phil.	1983
Erik Petersen seniorforsker, dr.phil.	1978

Sten Rasmussen cand.mag.	2006
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Sven Hakon Rossel professor, mag.art. Universität Wien	2004
Lars Peter Rømhild mag.art.	1991
Jørgen Schack seniorforsker, cand.mag.	2009
Henrik Schovsbo cand.mag. et art.	1999
Aldís Sigurðardóttir seniorredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen ledende redaktør, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor, mag.art.	1991
Leif Stedstrup mag.art.	1996
Marie Stoklund cand.mag.	1999
Bruno Svindborg forskningsbibliotekar, mag.art.	2008
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Chr. Gorm Tortzen lektor, cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen ledende redaktør, cand.mag. og MPhil	1999
Thomas Troelsgård seniorredaktør, cand.mag.	2010
Mette Winge forfatter, dr.phil.	1979
Vibeke Winge dr.phil.	1998

Vigdis Ystad
professor, dr.philos.

2006

Peter Zeeberg
seniorredaktør, ph.d.

1993

Keld Zeruneith
dr.phil.

1991